

Labklājības ministrija

Publiskais gada pārskats par 2017. gadu

2018. gada jūlijā

Tālrunis: 67021600
Fakss: 67276445

Skolas ielā 28,
Rīgā, LV - 1331

<http://www.lm.gov.lv>
lm@lm.gov.lv

Saturs

Ministra priekšvārds _____	1
Pamatinformācija _____	3
Finanšu resursi _____	5
Padotības institūcijas un ministrijas resorā nodrošinātie pakalpojumi _____	7
Veiktie pētījumi _____	10
Situācijas raksturojums _____	13
Nozīmīgākās izmaiņas un izstrādātie dokumenti _____	37
Labklājības ministrijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai _____	40
Personāls _____	46
Komunikācija ar sabiedrību _____	47
2018. gadam plānotie pasākumi _____	50
Pielikums Nr. 1 Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (pamatbudžets) _____	52
Pielikums Nr.2 Valsts budžeta finansējums un izlietojums Valsts sociālās apdrošināšanas speciālajam budžetam _____	53
Pielikums Nr.3 Pārskata gada budžeta programmu (apakšprogrammu) izpilde _____	54
Pielikums Nr.4 Pārskata gadam apstiprinātie neatliekamie pasākumi _____	57
Pielikums Nr.5 Pabalstu un pensiju izmaksas _____	59
Pielikums Nr.6 Valsts sociālie pakalpojumi _____	62

Ministra priekšvārds

Dinamisms ir 2017. gada atslēgas vārds. Labklājības nozarē ir uzsākti un jau arī paveikti vairāki nozīmīgi darbi, tostarp uzlabota ārpusģimenes aprūpes sistēma, palielināti ienākumi pensionāriem un ģimenēm ar bērniem, īpaša uzmanība veltīta, lai iekļautu darba tirgū cilvēkus ar invaliditāti, kā arī īstenoti citi svarīgi pasākumi. Tā ir tikai daļa no iecerētā, īpaši, ņemot vērā mūsu prioritātes – ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstību ģimeniskā vidē, iedzīvotāju materiālās nodrošinātības un atbalsta pasākumu cilvēkiem ar invaliditāti pilnveidi.

2017. gadā būtiska loma ir bijusi sadarbības partneru, pašvaldību un nevalstisko organizāciju aktīvai iesaistei katrā no ministrijas uzsāktajiem pasākumiem.

Domājot par bērniem, kas zaudējuši vecāku gādību, ir veikta virkne nepieciešamo priekšdarbu, lai veicinātu šo bērnu ātrāku nokļūšanu ģimeniskā vidē - paaugstināts ikmēneša pabalsta apmērs aizbildnim par bērna uzturēšanu no 45,53 līdz 95 eiro par bērnu līdz sešu gadu vecumam un līdz 114 eiro par bērnu no septiņu gadu vecuma, paaugstināts atlīdzības apmērs par adoptējamā bērna aprūpi no 49,80 līdz 171 eiro, kā arī īstenoti citi finansiālā atbalsta pasākumi. Rezultātā jau 2017. gada nogalē aprūpes institūcijās bija 1037 bērni, kas ir par 179 bērniem mazāk nekā 2016. gada nogalē. 2017. gadā uzsāktais darbs audžuģimeņu un adoptētāju atbalstam turpinās arī 2018. gadā.

Mērķtiecīgi īstenotu materiālās pilnveides pasākumu rezultātā pakāpeniski uzlabojas situācija dažādām vecuma grupām – bērniem, darbspējas vecuma iedzīvotājiem un senioriem. Ar 2017. gada janvāri tika paaugstināts ģimenes valsts pabalsta apmērs līdz 50,07 eiro par ceturto un katru nākamo bērnu. Būtiskāks finansējuma pieaugums ģimenēm ar bērniem tiek plānots arī 2018. gadā. Savukārt pensiju indeksācijā no 2017. gada piemēro 50% no apdrošināšanas iemaksu algas reālā pieauguma procentiem (iepriekš tika piemēroti 25%). Kopš 2016. gada turpinās pensiju kapitāla pārrēķināšana tiem, kuriem pensija tika piešķirta vai pārrēķināta finanšu krīzes laikā. No 2017. gada visiem pensijas vecumu sasniegušajiem, kuri nevar saņemt vecuma pensiju,

tiek piešķirts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts. Līdz 2017. gadam šo pabalstu minētās personas varēja saņemt tikai piecus gadus pēc pensijas vecuma sasniegšanas.

Tāpat jāmin, ka daļu darbspējas vecuma iedzīvotāju 2017. gadā skāra izmaiņas saistībā ar minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu, kas no 2017. gada janvāra tika noteikta 380 eiro apmērā. Pastiprinātu uzmanību ministrija pievērš pasākumiem, kas vērsti uz sociālās atstumtības riskam pakļauto bezdarbnieku iesaisti darba tirgū. Cilvēkiem ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem tiek nodrošinātas subsidētās darbavietas, sociālā un profesionālā rehabilitācija, kvalifikācijas iegūšanas vai paaugstināšanas kursi u.c. 2017. gadā tika uzsākts sociālās uzņēmējdarbības atbalsts, kas drīzumā dos iespēju dažādām iedzīvotāju grupām aktīvi iesaistīties darba tirgū.

Lai cilvēki ar invaliditāti saņemtu atbalstu, ļoti būtisks ir kvalitatīvs un savlaicīgs invaliditātes noteikšanas process. 2017. gadā ministrija uzsāka un 2018. gadā turpina Veselības un darbnespējas ekspertīzes ārstu valsts komisijas darbības uzlabošanu. Viens no dienaskārtības steidzamākajiem jautājumiem ir lēmuma par invaliditāti pieņemšanas laika saīsināšana, lai cilvēki ar invaliditāti varētu savlaicīgi iesaistīties tiem paredzētajos pasākumos.

Pārskata gadā turpinājās jau iepriekšējos gados aizsāktā iniciatīva par to, lai pārskatāmā nākotnē nodrošinātu, ka cilvēki ar garīga rakstura invaliditāti pakalpojumus varētu saņemt netālu no savas dzīves vietas, nevis dzīvotu institūcijā.

Atskatoties uz paveikto, apzināties, ka pakāpeniski uzlabojumi tiek īstenoti, bet, lai nodrošinātu visu sabiedrības grupu labklājību, vēl ir daudz darāmā.

Liels paldies sabiedrībai, nevalstiskajām organizācijām, pašvaldībām un citām institūcijām par konstruktīvu un veiksmīgu sadarbību, kas ir būtisks Labklājības ministrijas izvirzīto mērķu sasniegšanas garants.

Jānis Reirs

Pamatinformācija

DARBĪBAS PILNVAROJUMS

Labklājības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde darba, sociālās aizsardzības, bērnu un ģimenes tiesību, kā arī personu ar invaliditāti vienlīdzīgu iespēju un dzimumu līdztiesības jomā.¹

Vienlaikus tā ir Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonda un Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām 2014.—2020. gada plānošanas perioda vadošā iestāde un sertifikācijas iestāde², kā arī atbildīgā iestāde nozarē Eiropas Savienības fondu 2014.—2020. gada plānošanas periodā³.

MISIJA

Labklājības ministrijas misija ir veidot sociāli drošu un motivējošu vidi un sekmēt ikviena iedzīvotāja līdzdalības iespējas sabiedrībā.

VĪZIJA

Labklājības ministrija ir uzticams partneris iedzīvotāju drošumspējas⁴ stiprināšanai.

VĒRTĪBAS

- **Atbildība** – mēs strādājam, sadarbojoties ar partneriem, izzinot un izprotot iedzīvotāju vajadzības, vienlaikus racionāli sabalansējot tās ar ekonomiskajām iespējām, lai rūpētos par ilgtspējīgas sociālās drošības sistēmas uzturēšanu. Mēs skaidrojam savas ieceres un lēmumus.
- **Profesionālisms** – mēs saskaņoti darbojamies mainīgos apstākļos un pilnvērtīgi izmantojam savas zināšanas, prasmes un iemaņas kvalitatīvas politikas izstrādē. Esam motivēti sasniegt Labklājības ministrijas un savus personīgos profesionālos mērķus. Mēs pilnveidojam savas kompetences un esam atvērti jaunām idejām.

---

1 Ministru kabineta 2004. gada 27. janvāra noteikumi Nr. 49 "Labklājības ministrijas nolikums"

2 Eiropas atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām 2014.—2020.gada plānošanas perioda vadības likums

3 Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības likums

4 Spēja pielāgoties mainīgiem apstākļiem (Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam [208], 33. l.p.)

- **Kvalitāte** – mēs ievērojam sistēmisku pieeju pamatotas, pēctecīgas, ar citām nozarēm koordinētas un uz iedzīvotāju (abiem dzimumiem) vērstas politikas un tās īstenošanas izstrādē. Mūsu darbība ir atklāta, pierādījumos balstīta un ilgtermiņā vērsta.

PRIORITĀTES 2017.-2019. GADAM

- Ģimeniskā vidē balstītas ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstības veicināšana bez vecāku gādības palikušiem bērniem, uzlabojot valsts atbalsta sistēmu audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem, vienlaikus kopumā virzoties uz sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem⁵
- Iedzīvotāju materiālās nodrošinātības pilnveide, sekmējot iesaistes motivāciju
- Invaliditātes noteikšanas sistēmas un paredzēto atbalsta pasākumu personām ar invaliditāti pārskatīšana un pilnveidošana

---

5 Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ir pakalpojumi, kas personai sniedz atbalstu funkcionālo traucējumu radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, savukārt bērniem – augt ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību (Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.—2020. gadam)

Finanšu resursi

PAMATBUDŽETS

2017. gadā tika izlietoti 99% no pārskata gadam plānotajiem pamatbudžeta izdevumiem.

Salīdzinājumā ar 2016. gadu pamatbudžeta faktiskie izdevumi 2017. gadā pieauga par 14.4 milj. euro.

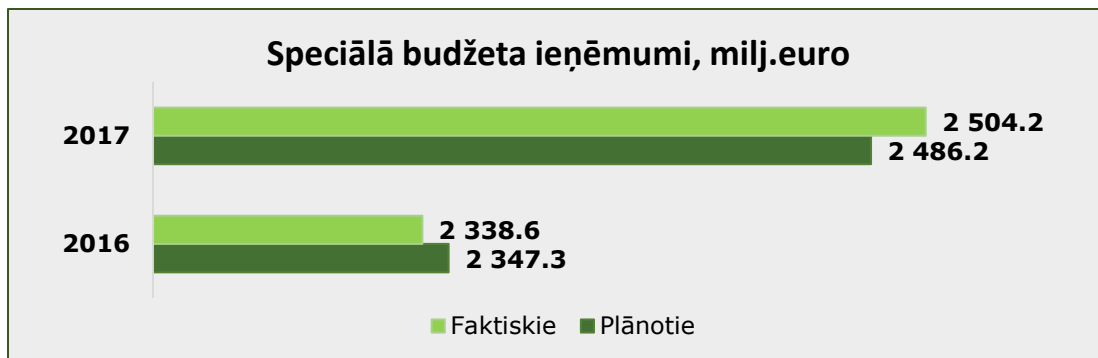
Vairāk skatīt Pielikumā Nr. 1 un 3.

VALSTS SOCIĀLĀS APDROŠINĀŠANAS SPECIĀLAIS BUDŽETS

IEŅĒMUMI

Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta ieņēmumi pārskata gadā pārsniedza plānoto par 18.0 milj. euro, jeb 0.7 %.

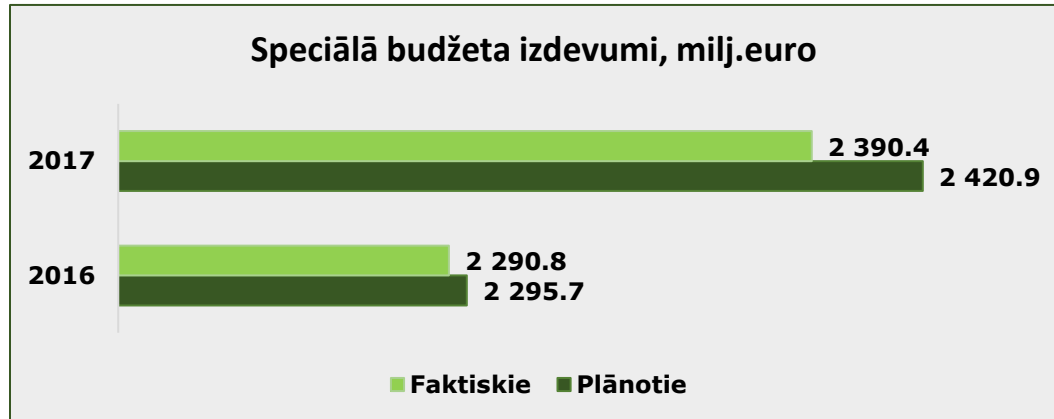
Salīdzinājumā ar 2016. gadu Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta ieņēmumi pieauga par 165.6 milj. euro, jeb 7.1 %.

IZDEVUMI

Valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta faktiskie izdevumi pārskata gadā sasniedza 98.7% no plānotajiem izdevumiem.

Salīdzinājumā ar 2016. gadu valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta izdevumi 2017. gadā pieauga par 99.6 milj. euro, jeb 4.3%.

Vairāk skatīt Pielikumā Nr.2 un 3.

PAPILDUS FINANSĒJUMS NEATLIEKAMIEM PASĀKUMIEM

2017. gada budžetā papildus tika piešķirts finansējums 14.2 milj. euro apmērā, kas tika ieguldīts vairāku sociālajai jomai nozīmīgu pasākumu īstenošanā: ģimenes valsts pabalsta palielināšanai ceturtajam un nākamajiem bērniem, apgādnieka zaudējuma pensijas apmēra paaugstināšanai, alternatīvās ģimenes aprūpes formu attīstībai bērniem, kas palikuši bez vecāku aprūpes, izdevumiem, kas saistīti ar minimālās mēnešalgas paaugstināšanu u.c. labklājības jomai nozīmīgiem pasākumiem.

Vairāk skatīt Pielikumā Nr.4.

PAPILDUS INFORMĀCIJA:

- par budžeta izlietojumu 2017. gada 12 mēnešos salīdzinājumā ar 2016. gada izlietojumu un budžeta rezultātīvo rādītāju izpildi ministrijas [tīmekļa vietnē](#).

Padotības institūcijas un ministrijas resorā nodrošinātie pakalpojumi

Padotības institūcijas

2017. gadā Labklājības ministrijas padotībā bija:

- Nodarbinātības valsts aģentūra (turpmāk – NVA)
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk - VSAA)
- Valsts darba inspekcija (turpmāk – VDI)
- Sociālās integrācijas valsts aģentūra (turpmāk - SIVA)
- Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (turpmāk - VBTAI)
- Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija (turpmāk – VDEĀVK)
- Valsts sociālās aprūpes centri:
  - „Kurzeme”
  - „Latgale”
  - „Rīga”
  - „Vidzeme”
  - „Zemgale”

Ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja Valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Šampētera nams”, kas nodarbojas ar Labklājības ministrijas saimniecisko jautājumu nodrošināšanu un daļas Labklājības ministrijas valdījumā esošo nekustamo īpašumu apsaimniekošanu.

Padotības institūciju Publiskie gada pārskati pieejami institūciju tīmekļa vietnēs.

Pakalpojumi Labklājības ministrijas resorā

Labklājības ministrija un tās padotības institūcijas nodrošina šādus pakalpojumu veidus:

- **Valsts sociālā apdrošināšana**, kas tiek nodrošināta saskaņā ar likumā "Par valsts sociālo apdrošināšanu" noteikto un iedzīvotājiem valsts sociālās apdrošināšanas sistēma garantē pabalstu un pensiju izmaksas, kas atkarīgas no personu veiktajām individuālajām sociālās apdrošināšanas iemaksām. Dalība valsts sociālā apdrošināšanas sistēmā iedzīvotājiem garantē vecuma invaliditātes un citu pensiju izmaksas, kā arī slimības, bezdarbnieka, maternitātes, paternitātes, vecāku pabalstu un ar nelaiemes gadījumiem darbā un arodslimībām saistītu kaitējumu atlīdzību izmaksas. Lai nodrošinātu sociālās apdrošināšanas stāža nepārtrauktību, no valsts pamatbudžeta un sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta pensijas, invaliditātes un bezdarba gadījumam tiek apdrošinātas atsevišķas personu grupas, piemēram, maternitātes, paternitātes, bērna kopšanas vai vecāku pabalsta saņēmēji, personas, kuras saņem bezdarbnieka pabalstu, nestrādājošas personas ar invaliditāti u.c.
- **Valsts sociālie pabalsti**, kas tiek nodrošināti atbilstoši Valsts sociālo pabalstu likumā noteiktam. Iedzīvotājiem noteiktās situācijās tiek nodrošināta regulāro valsts sociālo pabalstu izmaksas: ģimenes regulāri valsts pabalsts, bērna kopšanas pabalsts, pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu, atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu, atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu, pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts, atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi, bērna ar invaliditāti kopšanas pabalsts, pabalsts personai ar invaliditāti, kurai nepieciešama kopšana, kā arī vienreiz izmaksājamo valsts sociālo pabalstu izmaksas: bērna piedzimšanas pabalsts, apbedīšanas pabalsts, atlīdzība par adopciju.
- **Nodarbinātības pakalpojumi**, kas vērsti uz personu iekļaušanu darba tirgū un kvalifikācijas paaugstināšanu, kā arī saistīti ar darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības nodrošināšanu un minimālās darba algas noteikšanu.
- **Valsts ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums, aprūpe mājās, tehnisko palīglīdzekļu pakalpojums, asistenta pakalpojums, profesionālās rehabilitācijas pakalpojumi u. c.**, kas atbilstoši normatīvajos aktos

noteiktai kārtībai tiek piešķirti iedzīvotājiem konkrētās situācijās (invaliditāte, funkcionālie traucējumi u.c.).

- **Sociālā palīdzība** personām, kurām nepietiek līdzekļu pamatvajadzību nodrošināšanai, ir pašvaldību kompetencē, bet Labklājības ministrija nodrošina nepieciešamā normatīvā regulējuma izstrādi.
- **Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas pakalpojums**, kas sniedz atbalstu ģimenēm krīzes un vardarbības gadījumos, kā arī bāreņiem un bez vecāku aprūpes palikušiem bērniem.

Veiktie pētījumi

2017. gadā turpinājās:

- **Projekta „Elastīga bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšana darbiniekiem, kas strādā nestandarta darba laiku” pētījums** ar kopējo finansējumu 206 910 euro apmērā. Minētais pētījums ir galvenā aktivitāte Eiropas Savienības Nodarbinātības un sociālās inovācijas (EaSI) programmas PROGRESS apakšprogrammas finanšu instrumenta ietvaros līdzfinansētā projektā, kas paredz ieviest un novērtēt elastīgu bērnu aprūpes pakalpojumu nodrošinājumu Latvijas uzņēmumos ar nestandarta darbalaiku (vakara, nakts un mainīgi darbalaiki, kā arī darbs brīvdienās). Projekta noslēgums paredzēts 2018. gadā. Vairāk par pētījumu un projektu skatīt Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).
- **Pētījumam “Par starptautisko praksi personu ar invaliditāti atbalsta sistēmu jomā” tika izlietoti 63 285,50 euro, t.sk., ESF 85% un 15% valsts budžeta līdzekļi.** Pētījuma rezultātā izveidoti priekšlikumi ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām monitoringa sistēmas izveidei, piedāvājot indikatoru sistēmu un datu iegūšanas risinājumus. Ir izvērtēts Eiropas Savienības dalībvalstu, t. sk., skaitā Latvijas, īstenotais atbalsts iekļaujošas izglītības un nodarbinātības veicināšanā. Iekļaujošas izglītības un nodarbinātības atbalsta jomā ieteikta institucionāla koordinācijas un atbalsta mehānisma izveide, stiprinot kopienā balstītu pieeju. Iekļaujošas izglītības jomā ieteikts, koncentrēt atbalstu uz izglītojamā vajadzībām, lielāku uzsvāru liekot uz skolu kompetenci, plānojot atbalstu gan ar speciālu programmu, gan ar individuālu integrācijas plānu palīdzību. Savukārt iekļaujošas nodarbinātības atbalstam ieteikts elastīgāks atbalsts darba devējiem un sociālās uzņēmējdarbības attīstība, taču noraidīta visaptverošas kvotu sistēmas ieviešana, vienlaikus iesakot ieviest mērķtiecīgu personu ar invaliditāti nodarbināšanu valsts un pašvaldību iestādēs. Vairāk par pētījumu un projektu skatīt Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).
- **Pētījums “Par sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas sistēmu”** ar finansējumu 24 139,50 euro apmērā, t. sk., ESF 85% un 15% valsts budžeta līdzekļi. Pētījums paredz izvērtēt visu pieejamo sabiedrībā balstīto pakalpojumu pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem sniegšanas un finansēšanas sistēmu. Pētījums sniegs informāciju par noteikto valsts un pašvaldību pienākumu sociālo pakalpojumu jomā nodrošināšanā un vērtējumu

par valsts un pašvaldību budžeta struktūru atbilstību normatīvajos aktos sociālo pakalpojumu jomā noteiktajam.

- **Ex-ante pētījums pašvaldību sociālo dienestu darbības efektivitātes novērtēšanai** ar finansējumu 75 000 euro apmērā, t.sk., ESF 85% un 15% valsts budžeta līdzekļi. Pētījums tiek īstenots projekta "Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās" ietvaros, lai iegūtu kvalitatīvu un kvantitatīvu informāciju, kas raksturo pašvaldību sociālo dienestu darbību. Pētījuma ietvaros tiks aptaujāti pašvaldību sociālo dienestu klienti, pašvaldību iedzīvotāji, kuri nav bijuši pašvaldību sociālo dienestu klienti, pašvaldību sociālo dienestu vadītāji un sociālā darba speciālisti, kā arī pašvaldību domju vadītāji. Vairāk par projektu skatīt Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).
- **Pētījumam "Ikgadējs nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas rīcībpolitikas izvērtējums"** tika izlietoti 35 937,00 euro, t.sk., ESF 85% un 15% valsts budžeta līdzekļi. Pētījuma ietvaros ir veikts rīcībpolitikas un īstenoto politikas pasākumu un iedzīvotāju ienākumu situāciju raksturojošo datu ietekmes izvērtējums, lai secinātu, vai iniciētās un ieviestās politikas sniedz mērķētu ieguldījumu nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanā. Pētnieki identificēja un izvērtēja izmaiņas rīcībpolitikā 2012., 2013. un 2014. gadā, kuras vērsta uz iedzīvotāju rīcībā esošo ienākumu palielināšanu, ienākumu nevienlīdzības samazināšanu, atsevišķi izvērtējot rīcībpolitiku, kas vērsta uz mājsaimniecību/personu aizsardzību vai atbalstu parādsaistību gadījumā. Rīcībpolitiku izvērtējumā pētnieki veica arī padziļinātu administratīvo, apsekojumu un citu pieejamo statistikas datu analīzi, lai sagatavotu secinājumus un rekomendācijas rīcībpolitikas uzlabošanai, kā arī tās turpmākas ietekmes izvērtēšanas iespēju uzlabošanai. Ziņojumu skatīt Pārresoru koordinācijas centra [tīmekļa vietnē](#).

2017. gadā tika uzsākti:

- **Pētījums "Zinātnisks pētījums par sociālās atstumtības riskam pakļauto bezdarbnieku iespējām iekļauties darba tirgū"**. Pētījuma mērķis ir izvērtēt sociālās atstumtības riskam pakļauto personu iespējas darba tirgū, iezīmēt galvenos atbalsta pasākumus un rīcības virzienus, kas sekmē noteiktās mērķa grupas nodarbinātību un integrēšanos sabiedrībā un darba tirgū, ka arī sniegt priekšlikumus politikas pasākumu pilnveidei. Pētījumā plānots iegūt informāciju par pasīvās un aktīvās darba tirgus politikas ietekmi uz iekļaujoša darba tirgus attīstību Latvijā, izvērtējot Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādņu 2015. - 2020. gadam (12.05.2015. MK rīk. Nr.244

(prot. Nr.23 21.§)) īstenošanas gaitu un pamatnostādņēs iekļauto aktivitāšu ietekmi uz noteiktā mērķa (nodrošināt, lai ilgstošais bezdarba līmenis līdz 2020. gadam un ilgtermiņā nepārsniegtu 15% no visiem bezdarbniekiem un 2,5% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem) sasniegšanu. Iegūtā informācija tiks iekļauta ieteikumos par nepieciešamajiem rīcībpolitikas grozījumiem.

Pārskata gadā OECD veica Latvijas pensiju sistēmas izvērtējums, ar mērķi sniegt Latvijas pensiju sistēmas novērtējumu saskaņā ar OECD labāko praksi un vadlīnijām, veido salīdzinājumu starptautiskā perspektīvā un salīdzina ar labākajiem piemēriem un pieredzi, dodot rekomendācijas kā pensiju sistēmu uzlabot. Pētījuma rezultāti tika prezentēti Labklājības ministrijā 2018. gada sākumā. Ziņojumu *OECD Reviews of Pension Systems: Latvia* skatīt OECD [tīmekļa vietnē](#).

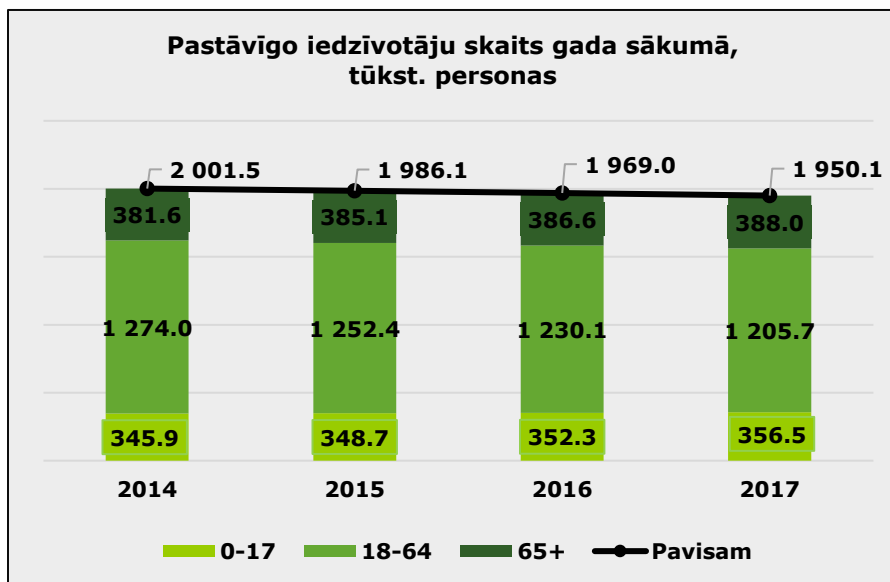
Papildus informācija:

[Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē.](#)

[Pārresoru koordinācijas centra Pētījumu un publikāciju datubāzē](#)

Situācijas raksturojums

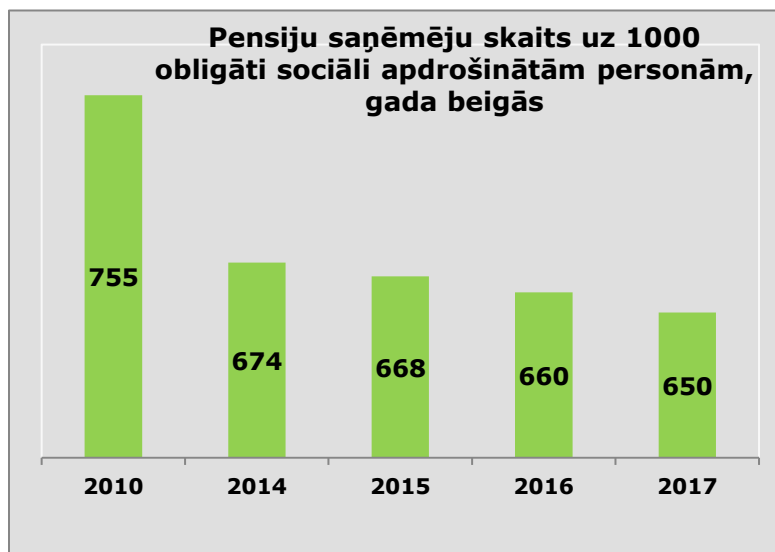
Latvijas iedzīvotāju skaits un sociālās apdrošināšanas sistēmas noslodze

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (turpmāk – CSP) publicēto statistiku, pastāvīgo iedzīvotāju skaits Latvijā turpina samazināties, un 2017. gada sākumā tas bija 1 950,1 tūkst. personas. Statistikas dati liecina, ka iedzīvotāju skaits katru gadu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu valstī samazinās aptuveni par 1%.

Vienlaikus jāatzīmē, ka notiek ne tikai iedzīvotāju skaita samazināšanās, bet notiek arī

izmaiņas iedzīvotāju vecumu grupu struktūrā. Pēdējos gados turpina samazināties darbaspējas vecuma iedzīvotāju grupa un pieaug pensijas vecuma un nepilngadīgo iedzīvotāju grupas. Bērnu skaita pieaugums dod cerības, ka nākotnē darbaspējas vecuma iedzīvotāju grupa, kas nodrošina sociālās apdrošināšanas sistēmas stabilitāti, palielināsies.

Sociālās apdrošināšanas sistēmas noslodze jeb uzskaitē esošo pensiju saņēmēju skaits uz 1000 obligāti sociāli apdrošinātām personām, 2017. gada beigās bija 650 personas, t.i., par 10 personām mazāk nekā iepriekšējā gadā. Lai nepieļautu sociālās apdrošināšanas sistēmas noslodzes strauju pieaugumu, Latvijā pakāpeniski tiek paaugstināts pensionēšanās vecums, kas līdz 2025. gadam sasniegs 65 gadu vecumu gan sievietēm, gan vīriešiem. No 2017. gada 1. janvāra vispārējās pensionēšanās vecums Latvijā bija

63 gadi, bet priekšlaicīgais pensionēšanās vecums 61 gads. Vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais apdrošināšanas stāžs - 15 gadi. Faktiskais vidējais pensionēšanās vecums 2017. gadā sievietēm bija 62,4 gadi, bet vīriešiem 62,5 gadi.

Latvijas pensiju sistēma

Latvijā ir izveidota trīs līmeņu pensiju sistēma, kuras stabilitātes garants ir darbības vecuma personu veiktās sociālās apdrošināšanas iemaksas:

1. līmenis - valsts obligātā nefondēto pensiju shēma, kurā ir iesaistīti visi sociālās apdrošināšanas iemaksu veicēji un viņu veiktās iemaksas šobrīd tiek izmantotas, lai izmaksātu vecuma pensijas esošajiem pensionāriem. Tas ir paaudžu solidaritātes princips. Katram sociālo iemaksu veicējam ir atvērts personīgais konts, kurā tiek reģistrēta informācija par veiktajām iemaksām. Šī informācija nodrošinās atbilstošas pensijas aprēķināšanu, kad persona aizies pensijā.

2. līmenis - valsts fondēto pensiju shēma (turpmāk - VFPS), kas ir obligāta tiem, kuri līdz 2001. gada 1. jūlijam nebija sasnieguši 30 gadu vecumu (dzimuši pēc 1971. gada 1. jūlija). Savukārt tie, kuri bija 30 līdz 49 gadu vecumā (dzimuši no 1951. gada 2. jūlija līdz 1971. gada 1. jūlijam ieskaitot), varēja un joprojām var pievienoties šim līmenim brīvprātīgi. 2. pensiju līmenī iesaistīto dalībnieku veiktās sociālās apdrošināšanas iemaksas ar viņu izvēlēto līdzekļu pārvaldītāja starpniecību tiek ieguldītas finanšu tirgū un uzkrātas konkrētās personas pensijai. VFPS dalībnieki, kuri sasnieguši vecumu, kas dod tiesības saņemt vecuma pensiju, var izvēlēties vienu no divām iespējām:

- pievienot savu VFPS uzkrāto kapitālu vecuma pensijai (1.līmenim). Šo iespēju 2017. gadā izmantoja 10 754 dalībnieki (2016. gadā – 10 284 dalībnieki; 2015. gadā – 10 307 dalībnieki; 2014. gadā – 9 372 dalībnieki) un šo dalībnieku VFPS uzkrātais kapitāls 21,9 milj. euro apmērā ieskaitīts valsts pensiju speciālajā budžetā un ņemts vērā vecuma pensiju aprēķināšanai;
- noslēgt dzīvības apdrošināšanas līgumu (mūža pensijas apdrošināšana) ar kādu no apdrošināšanas sabiedrībām⁶.

---

⁶ Mūža pensijas apdrošināšana ir valsts noteikta alternatīva pensionāram, kurš izveidojis uzkrājumu pensiju 2. līmenī, lai saņemtu savu uzkrāto kapitālu. Tā paredz, ka Mūža

2017. gadā mūža pensijas apdrošināšanas līgums ir stājies spēkā 3 013 VFPS dalībniekiem (2016. gadā – 1 787 dalībnieki; 2015. gadā – 652 dalībniekiem; 2014. gadā – 158 dalībniekiem). Dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām 2017. gadā tika pārskaitītas minēto personu apdrošināšanas prēmijas (VFPS uzkrātais kapitāls) 18.2 milj. euro apmērā, bet 2016. gadā – 10,7 milj. euro apmērā; 2015. gadā – 4,3 milj. euro apmērā, 2014. gadā – 1,2 milj. euro apmērā.

3. līmenis - privātā brīvprātīgā pensiju shēma, kas dod iespēju katram veidot papildu uzkrājumus savai pensijai privātajos pensiju fondos individuāli pēc savas izvēles. Privātā pensiju fonda galvenais uzdevums ir nodrošināt uzkrāto pensiju izmaksu pensionētajiem strādājošajiem, kuri ir veikuši regulāras iemaksas pensiju fondā. Pensiju fondos uzkrātie naudas līdzekļi tiek ieguldīti galvenokārt akciju un fiksēta ienākuma vērtspapīru tirgū.

Vecuma pensiju valstī piešķir un aprēķina katrai personai individuāli par pamatu izmantojot pensiju sākuma kapitālu, pensijas kapitālu, kā arī pensionēšanās vecumu. Vērtējot sociālās apdrošināšanas sistēmas noslodzes rādītājus, vērojams, ka tā pakāpeniski samazinās, kas saistāms, gan ar vispārējā pensionēšanās vecuma pieaugumu, gan arī ar nodarbinātības līmeņa pieaugumu, kā rezultātā pieaudzis sociāli apdrošināto personu skaits.

Vecuma pensiju pārskata gadā vidēji mēnesī saņēma 452 773 personas, un vecuma pensiju vidējās izmaksas apmērs bija 312,31 euro mēnesī, kas ir par 16,14 euro vairāk nekā iepriekšējā gadā. Kopumā vecuma pensijām pārskata gadā tika izmaksāti 1 696 867,0 tūkst. euro (2016. gadā – 1 627 541,7 tūkst. euro; 2015. gadā – 1 601 597,0 tūkst. euro, 2014. gadā – 1 586 464,7 tūkst. euro.) Jaunpiešķirto pensiju vidējais piešķirtais apmērs (kopā ar piemaksu par apdrošināšanas stāžu līdz 1996. gada 1. janvārim) 2017. gadā bija 335,46 euro (2016. gadā – 319,95 euro mēnesī; 2015. gadā – 306,81 euro mēnesī), kas ir par 15,51 euro vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts, sasniedzot pensijas vecumu, tiek piešķirts personām, kurām nav tiesību saņemt valsts

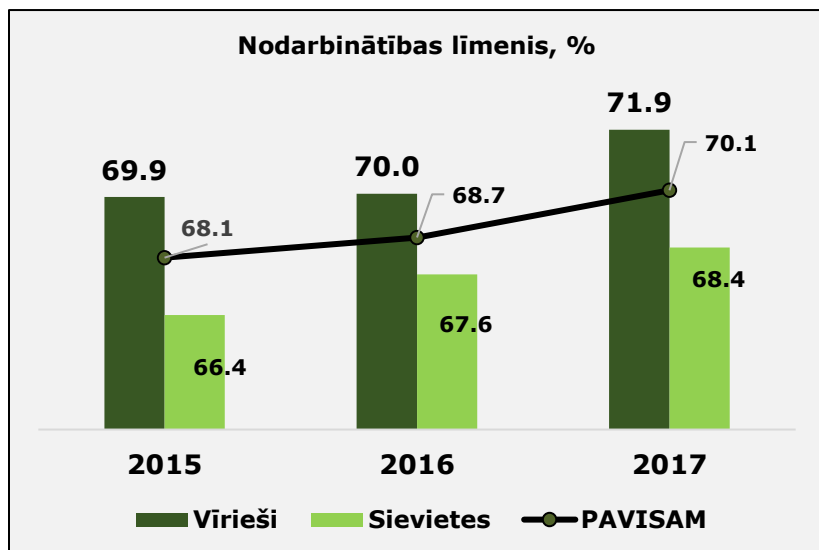
---

pensijas klientam ir jānoslēdz dzīvības apdrošināšanas līgums, kļūstot par apdrošinātu personu un līdz mūža beigām saņemot regulāras pensijas izmaksas.

pensiju (izņemot apgādnieka zaudējuma pensiju invaliditāti) likumā „Par valsts pensijām” noteiktajā kārtībā, kuras nav nodarbinātas (nav uzskatāmas par darba ņēmēju vai pašnodarbināto saskaņā ar likumu "Par valsts sociālo apdrošināšanu")⁷. Pārskata gadā vidēji mēnesī valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts tika izmaksāts 18 659 personām, t.sk., 906 personām, kuras sasniegušas noteikto pensijas vecumu⁸. Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta noteiktais apmērs ir 64,03 euro, bet personai ar invaliditāti kopš bērnības - 106,72 eiro mēnesī.

Kopsavilkumu par izmaksātajām pensijām un pabalstiem skatīt Pielikumā Nr. 5.

Nodarbinātība

Nodarbinātība ir viens no nozīmīgākajiem iedzīvotāju labklājību ietekmējošiem faktoriem un Labklājības ministrija, īstenojot aktīvas nodarbinātības politiku, īpašu uzmanību pievērš pasākumiem, kas veicina nodarbinātības pieaugumu, drošas un kvalitatīvas darba vides nodrošināšanu, kā arī darba un ģimenes un dzīves saskaņošanu.

Darba tirgus jomā Labklājības ministrijas īstenotā politika ir noteikta Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādņēs 2015.-2020. gadam un atbilstoši pamatnostādņēs plānotajam, Labklājības ministrija sadarbībā ar NVA pārskata gadā savā darbībā koncentrējās uz pasākumiem, kas veicina ilgstošo bezdarbnieku (t.sk. personu ar invaliditāti) atgriešanos darba tirgū, piedāvājot karjeras konsultāciju pakalpojumus, apmācību iespējas un subsidētas

⁷ Ar 2017. gadu stājās spēkā izmaiņas, kas nosaka, ka valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu var saņemt uzreiz pēc pensionēšanās vecuma iestāšanās, iepriekš pabalstu varēja saņemt tikai piecus gadus pēc pensionēšanās vecuma sasniegšanas.

⁸ Personu loku, kurām ir tiesības uz valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu nosaka Valsts sociālo pabalstu likuma 13.pants.

darba vietas personām no dažādām mērķa grupām, kā arī no valsts budžeta līdzekļiem nodrošinot asistenta pakalpojumus nokļūšanai līdz izglītības iestādei vai darbavietai.

Saskaņā ar CSP veiktā Darbaspēka izlases veida apsekojuma datiem ilgstošo bezdarbnieku⁹ situācija uzlabojas un 2017. gadā 37,4% no bezdarbniekiem uzskatāmi par ilgstošiem bezdarbniekiem (2016. gadā 41,4%). Nemainīgi saglabājas vīriešu pārsvars ilgstošo bezdarbnieku kopskaitā un 2017. gadā no ilgstošajiem bezdarbniekiem 59,1% bija vīrieši (2016. gadā 61,1%. 2015. gadā 60,7%).

CSP dati par kopējo nodarbinātības līmeni valstī vecuma grupā 15 - 64 gadi arī liecina, ka situācija uzlabojas un 2017. gadā nodarbinātības līmenis sasniedza 70,1 %. Vienlaikus jāatzīmē, ka sieviešu nodarbinātības līmenis 2017. gadā ir par 3,5 procentpunktiem zemāks nekā vīriešiem (vīriešiem 71,9%, sievietēm 68,4%).

Saskaņā ar NVA apkopoto informāciju reģistrētā bezdarba līmenis samazinās, un 2017. gada nogalē tas bija 6,8 % (2016. gadā – 8,4%).

Plašāks pārskats par sasniegto iekļaujošas nodarbinātības politikas īstenošanā būs pieejams Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādņu 2015.-2020. gadam vidusposma ziņojumā, kas tiks publicēts 2019. gadā.

Kvalitatīva un droša darba vide

Labklājības ministrijas īstenotā politika darba aizsardzības jomā ir noteikta Darba aizsardzības politikas pamatnostādņēs 2016.-2020. gadam. Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas apkopoto statistiku smagos nelaimes gadījumos darbā cietušo un letālos nelaimes gadījumos darbā bojā gājušo kopējais skaits uz 100 000 nodarbinātajiem 2017. gadā bija 28,3 personas un, salīdzinājumā ar 2013. gadu (bāzes gads), smagos nelaimes gadījumos darbā cietušo un letālos nelaimes gadījumos darbā bojā gājušo skaits samazinājies par 15.3%.

---

⁹ Personā, kuras ir bez darba 12 mēnešus un ilgāk, aktīvi meklē darbu un tā atrašanas gadījumā ir gatavas sākt strādāt tuvāko 2 nedēļu laikā.

Atbalsts ģimenēm ar bērniem

Darba likumā ir ietverta virkne garantiju iedzīvotājiem, kuri pilda vecāku pienākumus, piemēram:

- Darbiniekam, kura aprūpē ir bērns līdz 18 gadu vecumam, ir tiesības uz īslaicīgu prombūtni bērna saslimšanas vai nelaimes gadījumā, kā arī lai piedalītos bērna veselības pārbaudē, ja šādu pārbaudi nav iespējams veikt ārpus darba laika. Par šādu īslaicīgu prombūtni darbiniekam savlaicīgi ir jāpaziņo darba devējam, un tā nevar būt par pamatu darba uzteikumam.
- Darba devēja pienākums ir noteikt nepilnu darba laiku, ja to pieprasa grūtniece, sieviete pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet ja sieviete baro bērnu ar krūti, - visā barošanas laikā, kā arī darbinieks, kuram ir bērns līdz 14 gadu vecumam vai bērns ar invaliditāti līdz 18 gadu vecumam.
- Darbiniekam, kuram ir bērns ar invaliditāti līdz 18 gadu vecumam, ikgadējais apmaksātais atvaļinājums piešķirams vasarā vai pēc viņa vēlēšanās jebkurā citā laikā, kā arī tiek piešķirts trīs darba dienas ilgs ikgadējais apmaksātais papildatvaļinājums.
- Darbiniekam, kuram ir bērns līdz triju gadu vecumam, ikgadējais apmaksātais atvaļinājums piešķirams vasarā vai pēc viņa vēlēšanās jebkurā citā laikā. Vienlaikus darbiniekam, kura aprūpē ir trīs un vairāki bērni vecumā līdz 16 gadiem, piešķirams trīs darba dienu ilgs apmaksāts papildatvaļinājums. Savukārt darbiniekiem, kuru aprūpē ir mazāk par trim bērniem vecumā līdz 14 gadiem, jāpiešķir vismaz vienu darba dienu ilgs apmaksāts papildatvaļinājums.

Aktivitāte skolēnu nodarbinātībai vasaras brīvlaikos, kas tika uzsākta jau 2014. gadā, veiksmīgi turpinājās arī 2017. gadā un pasākumā pārskata gadā tika iesaistīti 4 941 skolēni (2016. gadā - 4239; 2015. gadā - 3 802; 2014. gadā - 4287). Pasākuma „Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs” mērķis ir veicināt īslaicīgu nodarbinātību vasaras brīvlaikā valsts līdzfinansētās darba vietās skolēniem vecumā no 15 līdz 20 gadiem (ieskaitot), kuri iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs. Rezultātā skolēni no mācībām brīvajā laikā iegūst darba prasmes, iemaņas un pieredzi. Lai nodrošinātu darba iespējas skolēniem, 50% no minimālās mēneša algas apmēra sedza NVA, bet atlikušo darba devējs.

Ar Eiropas Savienības Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas (EaSI PROGRESS) 2014. - 2020. gadam līdzfinansējumu 2017. gadā turpinājās **projekts "Elastīga bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšana darbiniekiem, kuri strādā nestandarta darba laiku"**, kura

mērķis ir attīstīt elastīga laika bērnu aprūpi vecākiem, kuri strādā nestandarta darba laiku, izveidojot ilgtermiņa modeli šo pakalpojumu subsidēšanai un veicinot vecāku nodarbinātību un darba un ģimenes dzīves saskaņošanu. Detalizēta informācija par projekta gaitu ir pieejama Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).

Akcijas "Ģimenei draudzīgs komersants" ietvaros Labklājības ministrija jau vairākus gadus korporatīvo sociālo atbildību vērtē tieši ģimenei draudzīgu uzņēmumu kontekstā. Lai veiksmīgāk apzinātu un popularizētu labās prakses piemērus visu to uzņēmumu vidū, kuri īsteno ģimenēm labvēlīgu politiku, notiek sadarbība ar Ilgtspējas indeksa¹⁰ izstrādātājiem. Indeksa rezultāti dod iespēju apzināt un atlasīt, kā arī sveikt un popularizēt Latvijas ģimenēm draudzīgus komersantus.

Ģimenei draudzīgu komersantu skaits arvien pieaug un 2017. gadā bija 31 uzvarētājs: SIA "Latvijas Mobilais Telefons", SIA "CEMEX", SIA "Grifs AG", Rīgas Tehniskā universitāte, SIA "RIMI Latvia", SIA "Ventspils nafta" termināls, AS "Swedbank", AS "SEB banka", SIA "Maxima

¹⁰ *Ilgtspējas indekss* ir stratēģisks vadības instruments, kas balstīts uz starptautiski atzītas metodoloģijas, palīdzot Latvijas uzņēmumiem diagnosticēt savas darbības ilgtspēju un korporatīvās atbildības līmeni. Vienlaikus tas sabiedrībai, valsts un nevalstiskajām organizācijām sniedz objektīvus kritērijus, lai uzslavētu un atbalstītu tādus uzņēmumus, kuri palīdz stiprināt Latvijas ekonomiku ilgtermiņā. Iniciatīvas partneri ir Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūts, Latvijas Darba devēju konfederācija (LDDK) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (LBAS). Kopš 2010.gada, kad veiksmīgi tika aizsākts Ilgtspējas indeksa pilotprojekts, tā pašvērtējuma iespējas ir izmantojuši vairāk nekā 200 uzņēmumi.

Latvija", AS "Latvenergo", SIA "4Finance", SIA "Coca-Cola HBC Latvia", pašvaldības SIA "Ventspils reiss", Baltic International Bank, AS "Sadales tīkls", AAS "Balta", AS "Latvijas kuģniecība", AS "Rīgas Siltums", VAS "Starptautiskā lidosta "Rīga"", Valsts bezpeļņas SIA „Latvijas Televīzija”, Abvīe, SIA "Liepājas RAS", VAS "Latvijas Dzelzceļš", SIA „Tele2”, SIA „Liepājas enerģija”, AS "Siguldas Būvmeistars", SIA „Roche Latvija”, SIA „LDz Cargo”, AS „Exigen Services Latvia”, augstskola „RISEBA”, SIA "Kantar TN”.

Eiropas Sociālā fonda projekti nodarbinātības jomā

Lai uzlabotu darbaspējas vecuma iedzīvotāju konkurētspēju un veicinātu iedzīvotāju veiksmīgu iekļaušanos darba tirgū pārskata gadā ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu tika īstenota virkne projektu:

- **Projekta "Jauniešu garantija"** ietvaros jauniešiem, kuri nemācās un nestrādā, tiek piedāvāts būtisks atbalsts pirmās darba pieredzes iegūšanā un kvalifikācijas paaugstināšanā. Projekta aktivitātes ir paredzētas personām vecumā no 15 līdz 29 gadiem. 2017. gadā līdzīgi kā iepriekšējos gados projekta ietvaros jauniešiem tika sniegti pakalpojumi jaunas profesijas apguvei, atbalsts darba meklēšanā, karjeras konsultācijas, iesaiste subsidētajā nodarbinātībā, atbalsts darba iemaņu iegūšanai nevalstiskajās organizācijās un uzņēmējdarbības uzsākšanai u.c. 2017. gadā atbalsts reģionālajai mobilitātei tika sniegts 1 249 jauniešiem, darbam nepieciešamo iemaņu attīstības pasākumā nevalstiskajā sektorā - 1 143 personām, darbnīcas jauniešiem - 579 personām, konkurētspēju paaugstināšanas pasākumos tika iesaistītas 9 913 personas, neformālās apmācības ar kupona metodi - 2 841 personām, t.sk. 208 personām valsts valodas apguve, 514 personām tika nodrošinātas subsidētās darba vietas, 133 personām pasākumi pirmās darba pieredzes iegūšanai, 1 568 personām - profesionālā apmācība, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi, kā arī 34 323 karjeras konsultācijas. Projektam pārskata gadā tika novirzīti 8 674,7 tūkst. euro. Plašāka informācija pieejama: <http://www.lm.gov.lv/text/2607>
- **Projekta "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai"** ietvaros tika nodrošināta iespēja piedalīties apmācību pasākumos 87 353 bezdarbniekiem, no kuriem 4 650 saņēma profesionālo apmācību, 313 - praktisko apmācību pie darbadevēja, 10 931 - neformālo izglītību (t.sk. 1 847 valsts valodas apmācību), 68 824 piedalījās konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos, t.sk., *info* dienās, kā arī 2 635 personām tika nodrošināts atbalsts reģionālās mobilitātes ietvaros. Projekta

Īstenošanai pārskata gadā tika novirzīti 13 759,5 tūkst. euro. Plašāka informācija pieejama: <http://www.lm.gov.lv/text/197>

- **Projekta "Subsidētās darba vietas bezdarbniekiem"** ietvaros dalību uzsāka 866 bezdarbnieki un no jauna tika izveidotas 695 darba vietas. Pārskatā gadā projektam kopumā novirzīti 5 400,6 tūkst. euro. Plašāka informācija pieejama: <http://www.nva.gov.lv/vieglilasit/index.php?cid=28&mid=29>
- **Projekta "EURES tīkla darbība Latvijā "** ietvaros tika nodrošināta dalība EURES tīkla Latvijas un starptautiskajos sadarbības pasākumos (semināri, konferences, darba gadatirgus pasākumi u.c.); NVA darbiniekiem tika nodrošinātas apmācības; organizēti semināri NVA filiāļu vadītājiem un EURES konsultantu asistentiem; kā arī organizēti informatīvi pasākumi uzņēmējiem un darba devējiem, kam kopumā pārskata gadā tika novirzīti 100,3 tūkst. euro. Plašāka informācija pieejama: <http://www.nva.gov.lv/eures/>
- **Projekta "Atbalsts ilgstošajiem bezdarbniekiem"** ietvaros NVA nodrošināja virkni pasākumus ar mērķi atgriezt darba tirgū personas, kuras ilgstoši ir bez darba. 2017. gadā 300 bezdarbnieki uzsāka dalību programmā atkarību pārvarēšanai, 706 bezdarbniekiem tika veiktas veselības pārbaudes, 27 504 personām tika sniegtas karjeras konsultācijas, 7 913 personām nodrošināta psihologu un psihoterapeita konsultācijas, 52 personas saņēma pakalpojumu "Emocionālā stresa terapija", 2 334 personām nodrošināta motivācijas programma darba meklēšanai un sociālā mentora pakalpojums, 200 personām izsniegti narkologa atzinumi, 182 personām tika veikta profesionālās piemērotības noteikšana, kā arī 447 personas saņēmušas atbalstu transporta pakalpojumu nodrošināšanai. SIVA nodrošināja dalību Jūrmalas domes organizētā Vakanču gadatirgū, piedalījās informatīvu pasākumu īstenošanā, sagatavoja priekšlikumus vienas vienības izmaksu likmju aprēķinam un piemērošanai, uzsāka profesionālās piemērotības noteikšanu un šo pakalpojumu sniedza 194 personām. Pārskata gadā projektā novirzīti 3 896,2 tūkst. euro NVA pasākumu īstenošanai un 64,1 tūkst. euro SIVA pakalpojumus īstenošanai.
- **Projekta "Atbalsts sociālajai uzņēmējdarbībai"** ietvaros tika organizēti seši semināri un organizēta viena diskusija par sociālās uzņēmējdarbības tēmām, uzsākta sociālo uzņēmumu reģistrēšana un reģistrēts 81 dalībnieks, kuri ir tiesīgi saņemt finanšu atbalstu no "Altum". Turpinājās darbs pie Sociālo uzņēmumu reģistra izveides, tika nodrošināta informācija Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē, īstenoti informācijas un publicitātes pasākumi. Projekta pasākumu īstenošanai

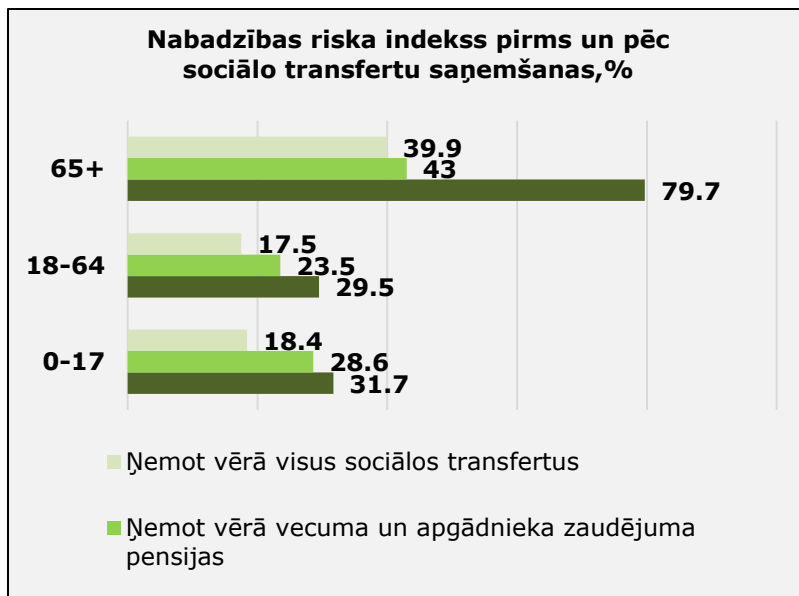
pārskata gadā novirzīti 477,9 tūkst. euro. Plašāka informācija pieejama: <http://www.lm.gov.lv/text/3226>.

- **Projekta "Iekļaujoša darba tirgus un nabadzības risku pētījumi un monitorings"** ietvaros turpinājās darbs atbilstoši 2016. gadā noslēgtajam līgumam par "Pētījuma par starptautisko praksi personu ar invaliditāti atbalsta sistēmu jomā" īstenošanu. Pārskata gadā pabeigts pētījums, kura ietvaros sagatavoti indikatori Apvienoto Nāciju Organizācijas konvencijas "Par personu ar invaliditāti tiesībām" monitoringam, kā arī sniegts izvērtējums par atsevišķu Eiropas Savienības dalībvalstu, tai skaitā Latvijas, īstenoto atbalstu iekļaujošas izglītības un nodarbinātības veicināšanā un sniegti priekšlikumi par nepieciešamajiem nacionālās rīcībpolitikas uzlabojumiem. Pārskata gadā projektam izlietoti 159,1 tūkst. euro. Plašāka informācija pieejama: <http://www.lm.gov.lv/text/3509>.
- **"Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībās"** ietvaros nodrošinātas supervīzijas un apmācības pašvaldību un pašvaldību iestāžu sociālā darba speciālistiem, turpinājās apmācības iegādātās metodes "Atbalsta intensitātes skala" izmantošanā, organizēti reģionālie semināri Talsos, Rīgā, Aizkrauklē, Daugavpilī, Cēsīs. Pārskata gadā izdots kārtējais izdevums "Sociālais darbs Latvijā", īstenota ikgadējā konference sociālā darba speciālistiem "Profesionālā integritāte sociālajā darbā II: Ētika sociālajā darbā", kā arī nodrošināta informācijas publicēšana Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē un *Facebook*. Veikts un prezentēts ex-ante pētījums "Ex-ante izvērtējums pašvaldību sociālo dienestu darbības efektivitātes novērtēšanai". Projektam pārskata gadā izlietoti 405,5 tūkst. euro. Plašāka informācija par projektu pieejama: <http://www.lm.gov.lv/text/3137>.
- **"Personu ar invaliditāti vai garīga rakstura traucējumiem integrācija nodarbinātībā un sabiedrībā"** ietvaros 2017. gadā notika sešas profesionālās piemērotības noteikšanas grupas, kurās piedalījās 46 personas, bet kopumā profesionālās piemērotības noteikšanas pakalpojums tika nodrošināt 107 personām un piecas personas ar smagu invaliditāti uzsāka apmācības programmā "Lietvedis", bet septiņas personas programmā "Florists" Tika organizēti informatīvi pasākumi, kuros iesaistītas vairāk kā 400 personas ar invaliditāti un/vai personas ar garīga rakstura traucējumiem, to radnieki, sociālā darba speciālisti u.c. atbalsta personas, Daugavpilī tika organizēts informatīvs pasākums Latgales reģiona darba devējiem, pašvaldību, sociālo dienestu, izglītības iestāžu darbiniekiem u.c. interesentiem. Projektam pārskata gadā izlietoti 284,8 tūkst. euro. Plašāka informācija par projektu pieejama: <http://www.siva.gov.lv/esf-2014-2020.html>

- **Projekta "Darba tirgus prognozēšanas sistēmas pilnveide"** ietvaros sagatavots detalizēts pētījuma izstrādes darba plāns, sagatavots ziņojums "Citu valstu darba tirgus atspoguļošanas platformu un pieredzes izpēte un galveno analītisko rādītāju definēšana prognožu atspoguļošanas platformai, prasību definēšana iepirkumam par tīmekļa vietnes sadaļas izstrādi (prognožu analīzes/ atspoguļošanas platformu iespēju apraksts)", kā arī ziņojums "Esošās DTAPS izvērtējums un tās izveides un pilnveides iespēju izpēte", veikta darba devēju aptauja, kā arī organizētas 17 apmācības NVA darbiniekiem. Projektam pārskata gadā novirzīti 398,9 tūkst. euro. Plašāka informācija par projektu pieejama: <http://www.nva.lv/index.php?cid=511&mid=511&txt=4433>
- **"Darba drošības normatīvo aktu praktiskās ieviešanas un uzraudzības pilnveidošana"** ietvaros tika izstrādāti darbības procesu apraksti, t.sk., uzņēmumu pieteikšanās veidlapas, līgums atbalsta saņēmējiem, atbalsta piešķiršanas kārtības, saņemtā atbalsta uzskaites sistēmas, rīkojumi par atbalsta piešķiršanas komisijas izveidi, pirmspārbaužu un pēcpārbaužu metodika, pirmspārbaužu un pēcpārbaužu protokolu projekti u.c. dokumenti. Projekta ietvaros LDDK sniedza konsultācijas darba ņēmējiem un darba devējiem darba strīdu vai domstarpību gadījumos (kopā tika sniegtas 1096 konsultācijas), nodrošinātas apmācības 88 VDI amatpersonām, nodrošināta VDI dalība izstādēs "Māja I 2017", "Vidzemes Uzņēmēju dienās 2017", "Livonijas darba tirgū 2017"; „Māja. Dzīvoklis.2017”; „Tech industry 2017”; noslēgts sadarbības līgums ar sadarbības ar Rīgas Stradiņa universitātes aģentūru „Darba drošības un vides veselības institūts” un organizēti 6 semināri; veiktas 6 mācību ekskursijas uz labās prakses uzņēmumiem, organizēts 21 pasākums izglītības iestāžu audzēkņiem un PROFS konkursa fināls Rīgā. Projektam pārskata gadā izlietoti 417,1 tūkst. euro. Plašāka informācija par projektu pieejama VDI [tīmekļa vietnē](#).
- **Projektā "Atbalsts ilgākam darba mūžam"** pārskata gadā tika atlasītas piecas prioritārās nozares (saimnieciskās darbības veidi), no kurām projektā tiek piesaistīti darba devēji projekta aktivitāšu īstenošanā. Tika organizēti reģionālie semināri par tēmu "Pieredze, zināšanas un veselība ilgākam darba mūžam" Kuldīgā, Gulbenē, Jelgavā Cēsīs un Rīgā, tika nodrošināta virkne informatīvu pasākumu, t.i., informatīvo materiālu sagatavošana un izplatīšana (3000 bukleti, 200 plakāti, seši stāvēstendi), darba devēju konsultēšana, informācijas atspoguļošana NVA tīmekļa vietnē. Projektam pārskata gadā novirzīts 171,1 tūkst. euro. Plašāka informācija par projektu pieejama: <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=2&mid=511&txt=4645>

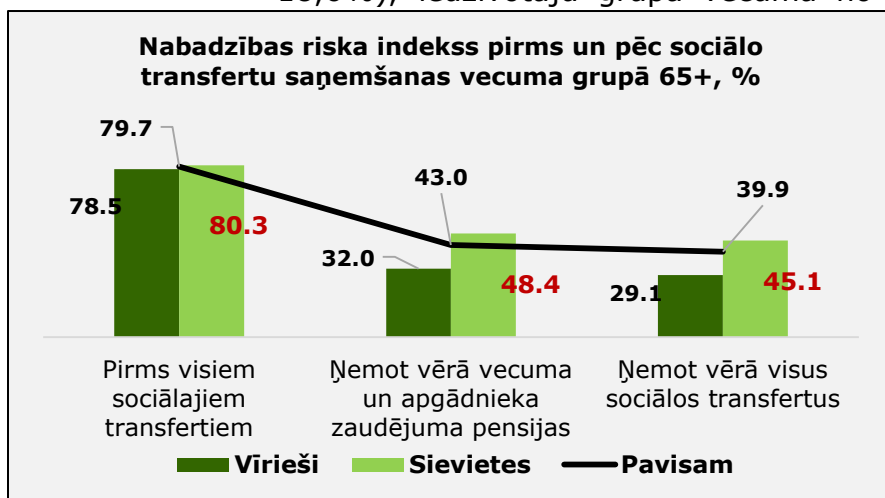
Sociālie transferti

Sociālajiem transfertiem¹¹ ir īpaša loma iedzīvotāju materiālās situācijas uzlabošanā. Saskaņā ar CSP apkopoto statistiku par 2016. gadu¹², nabadzības riska indekss pirms sociālo transfertu izmaksām, nepilngadīgo personu, kuras dzīvo ģimenēs, grupā bija 31,7% (2015. gadā – 32,3%), vecuma grupā 18-64 gadi – 29,5% (2015. gadā – 29,9%), bet personām virs 65 gadiem 79,7% (2015. gadā – 80,2%). Savukārt, pēc visu sociālo

transfertu saņemšanas, 2016. gadā nabadzības riska indekss nepilngadīgu personu, kuras ir ģimenēs, grupā bija 18,4% (2015. gadā 18,6%), iedzīvotāju grupā vecumā no 18 līdz 64 gadiem – 17,5%

(2015. gadā – 17,%), bet iedzīvotāju grupā vecumā virs 65 gadiem – 39,9% (2015. gadā – 38,1%).

Salīdzinot 2016. gada datus ar iepriekšējo gadu secināms, ka situācija pasliktinās personām vecuma grupā virs 65 gadiem, un visstraujāk tā pasliktinās sievietēm

¹¹ *Sociālie transferti* - valsts, pašvaldības piešķirtās pensijas un pabalsti, izmaksātie uzturlīdzekļi bērniem, stipendijas, sociālās apdrošināšanas pabalsti un kompensācijas, tai skaitā arī citu valstu.

¹² Statistika par 2017. gadu vēl nav pieejama

vecumā virs 65 gadiem. 2016. gadā nabadzības riska indekss pēc visu sociālo transfertu saņemšanas sievietēm vecumā virs 65 gadiem bija 45,1% (2015. gadā - 42,9%), bet vīriešiem 29,1% (2015. gadā - 28,4%).

2017. gadā kopējā izlietotā summa sociālajiem pabalstiem, atlīdzību un pensiju izmaksām salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga, jo pieauga izmaksāto pabalstu un pensiju vidējie apmēri. Vislielākais vidējo ikmēneša apmēru palielinājums 2017. gadā līdzīgi kā iepriekšējā gadā bija maternitātes pabalstam, kas pieauga par 135,20 euro salīdzinājumā ar 2016. gadu un 2017. gadā tas bija 2536,08 euro (par visu pirmsdzemdību, vai pēcdzemdību periodu). Savukārt paternitātes pabalsta apmērs (par 10 dienām) 2017. gadā bija 295,65 euro, kas ir par 17,71 euro vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Plašāka informācija par 2017. gadā izmaksāto pabalstu un pensiju vidējiem apmēriem, vidējo saņēmēju skaitu, kā arī kopējiem valsts budžeta izdevumiem 2016. un 2015. gadā skatīt Pielikumā Nr. 5.

Valsts sociālie pakalpojumi

Valsts un pašvaldības piedāvā ļoti daudzveidīgus sociālos pakalpojumus gan bērniem, gan darbaspējas vecuma iedzīvotājiem, gan pensijas vecuma iedzīvotājiem, atkarībā no katra individuālās situācijas. Sociālo pakalpojumu veidus, sniegšanas principus un saņemšanas kārtību Latvijā regulē Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, kā arī pašvaldību saistošie noteikumi.

Sociālie pakalpojumi galvenokārt ir paredzēti personām ar invaliditāti, personām ar garīga rakstura vai funkcionāliem traucējumiem. Invaliditāte ir ilgstošs vai nepārejošs ļoti smagas, smagas vai mērenas pakāpes funkcionēšanas ierobežojums, kas ietekmē personas garīgās vai fiziskās spējas, darbaspējas, pašaprūpi un iekļaušanos sabiedrībā. Lai mazinātu invaliditātes izraisītās sekas, ir noteikti vairāki pakalpojumi – gan monetāri, gan nemonetāri, kuru mērķis ir uzlabot bērnu un pieaugušo personu ar invaliditāti dzīves kvalitāti, veicinot viņu iekļaušanos sabiedrībā un iespēju līdzdarboties sabiedriskajos procesos.

Bērniem valsts sociālie pakalpojumi tiek nodrošināti divos gadījumos: bērniem ar invaliditāti un garīgiem un/vai fiziskiem attīstības traucējumiem, kā arī bērniem, kas palikuši bez vecāku gādības.

Saskaņā ar VDEĀVK datiem pārskata gadā invaliditāte pirmreizēji tika noteikta 16 683 personām, t.sk., 843 bērniem (2016. gadā 17 865 personām, t.sk., 948 bērniem, 2015. gadā – 17 466 personām, t.sk., 957 bērniem).

Bez vecāku gādības palikušo bērnu atbalsta pasākumos tiek ieguldīti ievērojami finanšu līdzekļi tieši ārpusģimenes aprūpes sekmēšanai, veicinot audžuģimeņu, aizbildņu un adoptētāju kustību un bērna iespējas augt ģimeniskā vidē. Tiek plānots, ka nākotnē aprūpes iestādēs būs ne vairāk kā 720 bērni.

Bērni ārpusģimenes aprūpē, skaits gada beigās

	2014.	2015.	2016.	2017.
Pavisam ārpusģimenes aprūpē	7 606	7 281	6 957	6 669
Audžuģimenē	1 224	1 232	1 193	1 173
Aizbildņa ģimenē	4 831	4 620	4 548	4 459
Sociālās aprūpes institūcijā	1 551	1 429	1 216	1 037

Saskaņā ar VBTAI apkopotajiem bāriņtiesu statistikas datiem ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits samazinās un 2017. gada nogalē speciālās aprūpes institūcijās bija 1037 nepilngadīgas personas.

Lai sniegtu nepieciešamo palīdzību bērna aprūpes ģimeniskā vidē nodrošināšanai, Labklājības ministrija pakāpeniski īsteno Konceptijā "Par adopcijas un ārpusģimenes aprūpes sistēmas pilnveidošanu" paredzētos pasākumus (apstiprināta ar Ministru kabineta 2015. gada 9. marta rīkojumu Nr.114).

Pieņemot 2017. gada budžetu, tika atbalstīta finansējuma piešķiršana Konceptijā paredzēto pasākumu īstenošanai ik gadu 4,9 milj. euro apmērā. Tādējādi pārskata gadā uzlabots atbalsts adoptētājiem, aizbildņiem un audžuģimenēm:

- 1) vienam no adoptētājiem, kurš adoptētājs ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu vecumā līdz trim gadiem, piešķirto 10 kalendāra dienu atvaļinājumu apmaksā 80% apmērā no personas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas;
- 2) *pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu* ir minimālo uzturlīdzekļu apmērā, t.i., pabalsts par bērna uzturēšanu vecumā līdz bērna sešu gadu vecumam (ieskaitot) 2017.gadā bija 95 eiro, savukārt vecumā no septiņiem līdz 18 gadiem – 114 euro (iepriekš – 45,53 euro);
- 3) atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpes nodrošināšanu ir 171 eiro (iepriekš – 49,80 euro);
- 4) bērna pirmsadopcijas aprūpes laikā par personu turpmāk tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas arī invaliditātes apdrošināšanai (*iepriekš invaliditātes apdrošināšanas stāžā šo laiku neieskaitīja*), kā arī palielināts iemaksu objekts pensiju un bezdarba apdrošināšanai un noteikts analogiskā apmērā, no kāda tiek veiktas iemaksas bērna kopšanas pabalsta saņemšanas laikā jeb no 171 EUR (*iepriekš no 71,14 euro*).

2017. gadā Latvijā adoptēti (piešķirtas adopcijas atlīdzības pēc tiesas sprieduma stāšanās spēkā) 127 bērni, kuri pirms adopcijas atradās ārpusģimenes aprūpē, no kuriem 29 bērni adoptēti no aprūpes iestādes, 56 bērni adoptēti no audžuģimenes, savukārt 42 bērni adoptēti no

aizbildnības. 2016. gadā Latvijā arī tika adoptēti 127 bez vecāku aprūpes palikuši bērni, 2015. gadā - 132 bērni, 2014. gadā - 122 bērni.

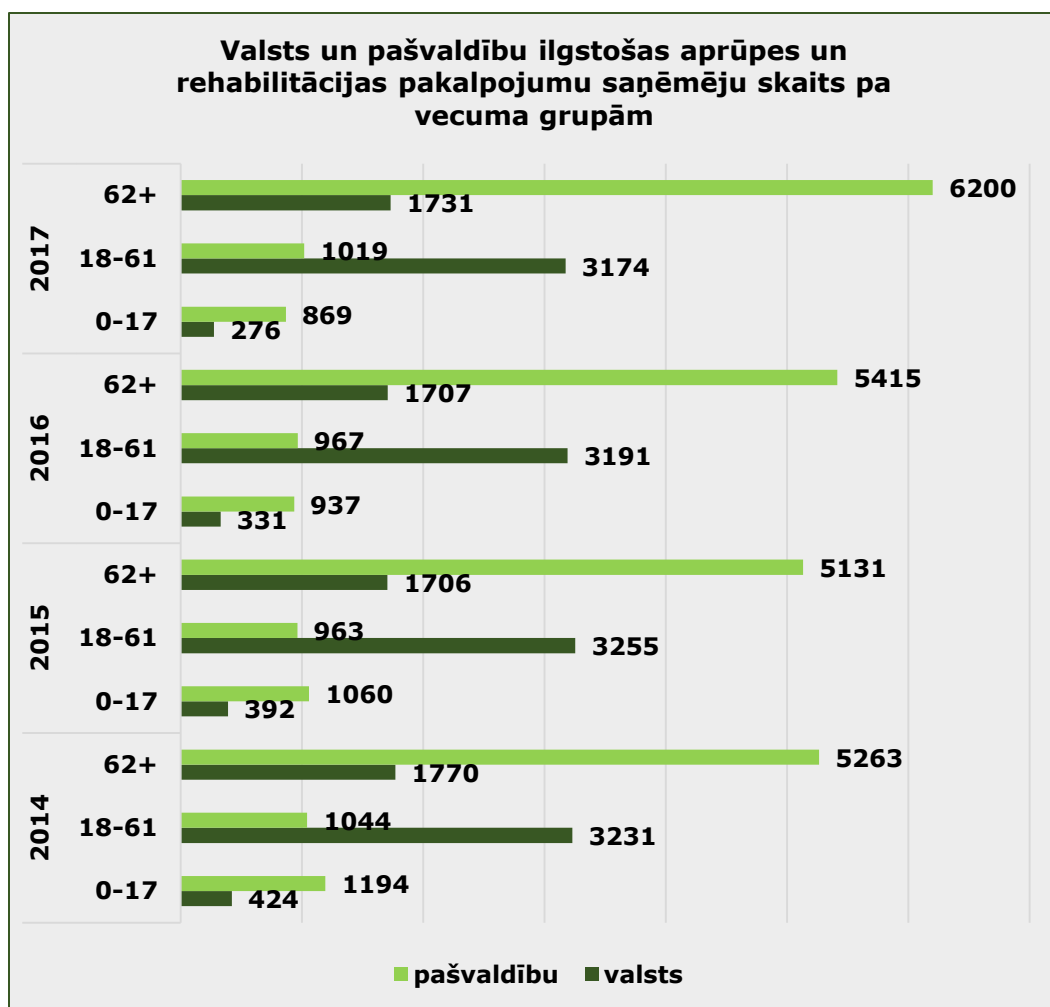
Uz ārvalstīm adoptēto bērnu skaits samazinās un 2017. gadā adoptēti 69 bērni, 2016. gadā - 119 bērni, 2015. gadā - 135 bērni, 2014. gadā - 178 bērni.

Noteiktās dzīves situācijās iedzīvotāji var saņemt nepieciešamos sociālos pakalpojumus arī pašvaldībās. Pašvaldības iedzīvotājiem nodrošina aprūpes mājās pakalpojumus, patversmju, nakts patversmju un dienas centru pakalpojumus, krīzes centru un uzticības tālruņu atbalstu. Iedzīvotājiem ir iespēja saņemt arī pašvaldību ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi par valsts kopbudžeta līdzekļiem tiek nodrošināti: Pilngadīgām personām smagu garīga rakstura traucējumu gadījumos un neredzīgām personām (ar I un II invaliditātes grupu). Valsts finansētu pakalpojumu sniegšana primāri tiek organizēta valsts dibinātās institūcijās un, tikai tad, ja vietu skaits minētajās iestādēs ir nepietiekams, iepirkumu kārtībā tiek slēgti līgumi par pakalpojumu sniegšanu ar citām valsts vai pašvaldību institūcijām, kā arī privātpersonu dibinātām institūcijām.

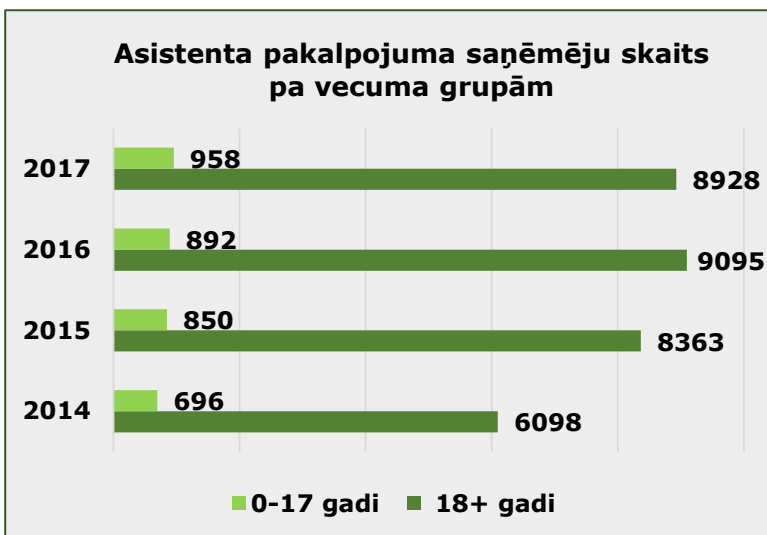
Bērniem invaliditātes un garīgu un/vai fizisku attīstības traucējumu gadījumos, kā arī gadījumos, kad bērni ir palikuši bez vecāku aprūpes. Bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem vecumā līdz 2 gadiem, kā arī bērniem ar garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem līdz 4 gadu vecumam un bērniem ar invaliditāti, kuriem ir smagi garīgās attīstības traucējumi. Pēc minēto vecumu sasniegšanas bērnu aprūpe turpinās pašvaldību ilgstošas aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma ietvaros. Primāri bērniem, kam nav iespēja dzīvot savā bioloģiskajā ģimenē, tiek nodrošināta ārpusģimenes aprūpe audžuģimenēs, pie aizbildņa, un tikai tad, ja šīs iespējas nav, tiek nodrošināta aprūpe aprūpes iestādē.

2017. gadā valsts sociālās aprūpes institūcijās pakalpojums kopumā tika nodrošināts 4 905 personām, t.sk. 276 bērniem, savukārt pašvaldības ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās pakalpojums kopumā tika nodrošināts 8088 personām, t.sk., 869 bērniem.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem vērojama bērnu skaita samazināšanās gan valsts, gan pašvaldību ilgstošas aprūpes institūcijās. Savukārt pensijas vecuma iedzīvotāju skaits sociālās aprūpes institūcijās ir pieaudzis un būtiskāks pieaugums vērojams pašvaldību sociālās aprūpes iestādēs

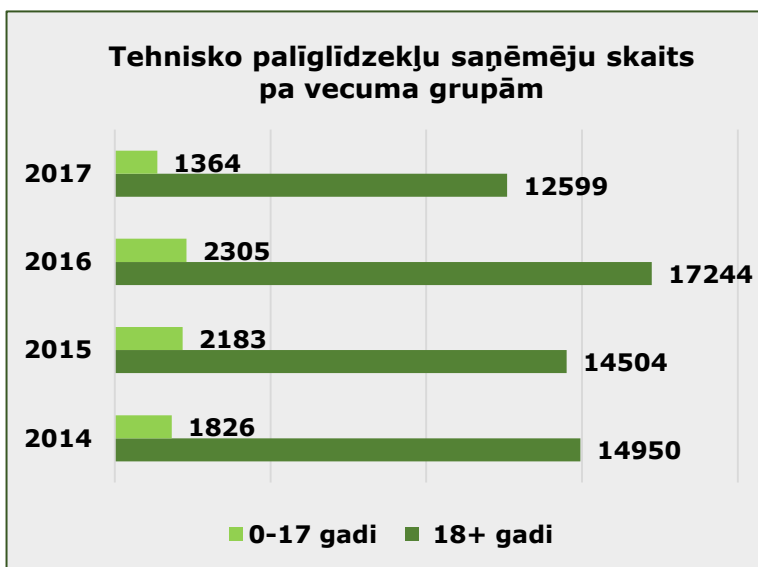
Asistenta pakalpojums pašvaldībā tiek nodrošināts iedzīvotājiem, kuriem ir smaga vai ļoti smaga invaliditāte kustību, garīga rakstura vai redzes traucējumu dēļ, lai palīdzētu nokļūt vietā, kur persona mācās, strādā vai saņem pakalpojumus.

2017. gadā asistenta pakalpojums kopumā tika nodrošināts 9886 personām, t.sk. 958 personām vecumā no 0 līdz 17 gadiem.

Kopš 2014. gada bērnu, kuri saņem asistenta pakalpojumu, skaits pakāpeniski pieaug. Savukārt pilngadīgu personu grupa pakalpojuma saņēmējus skaita pārskata gadā salīdzinājumā ar 2016. gadu ir nedaudz samazinājies.

Tehniskie palīgīdzekļi tiek piešķirti ilgstošu vai īslaicīgu funkcionālo traucējumu gadījumos. Valsts nodrošina pārvietošanās, pašaprūpes palīgīdzekļus, surdotehniskos palīgīdzekļus, tiftelniskos palīgīdzekļus, acu protēzes u.c. palīgīdzekļus.

Pieprasījums pēc tehniskiem palīgīdzekļiem pārsniedz piedāvājumu, un rinda uz tehnisko palīgīdzekļu saņemšanu pieaug: 2017. gada beigās rindā bija 7099 personas, 2016. gadā - 6 889, 2015. gadā - 6 335, bet 2014. gadā - 5 852 personas.

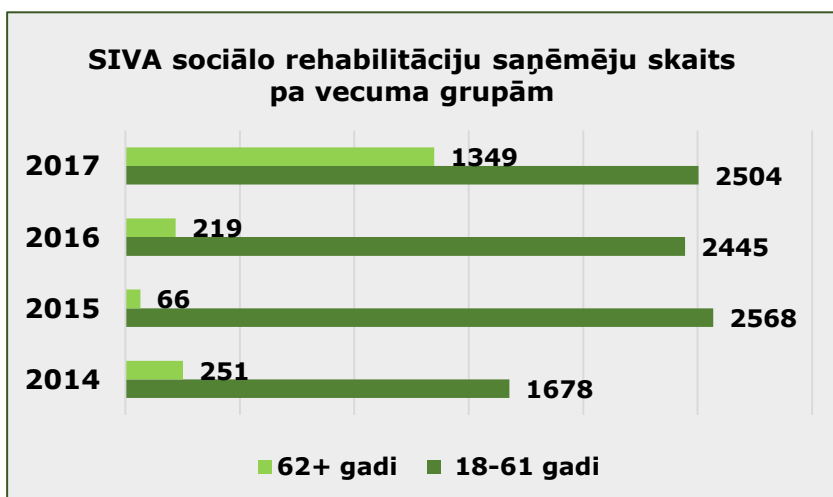
Pārskata gadā tehniskie palīgīdzekļi kopumā tika izsniegti 13 963 personām, t.sk. 1 364 bērniem.

- **Projekta "Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide"** mērķis ir pilnveidot sociālo pakalpojumu sistēmu, izstrādājot un aprobējot sabiedrībā balstītu pakalpojumu finansēšanas mehānismus un atbalsta personas pakalpojuma

ieviešanas mehānismu. Pārskata gadā tika sagatavoti ziņojumi projekta aktivitātēs "Sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas sistēmas analīze", Atbalsta personas pakalpojuma apraksts, organizēšanas un finansēšanas kārtības izstrāde" un "Atbalsta personas pakalpojuma izmēģinājumu projekta īstenošana", kā arī uzsākts atbalsta personu izmēģinājumu projekts. Projektam pārskata gadā izlietoti 255,7 tūkst. euro. Plašāka informācija par projektu pieejama Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).

Sociālās rehabilitācijas pakalpojums tiek nodrošināts SIVA un ir paredzēts personām ar funkcionāliem traucējumiem vai prognozējamu invaliditāti ar mērķi saglabāt vai uzlabot šo personu funkcionālo spēju

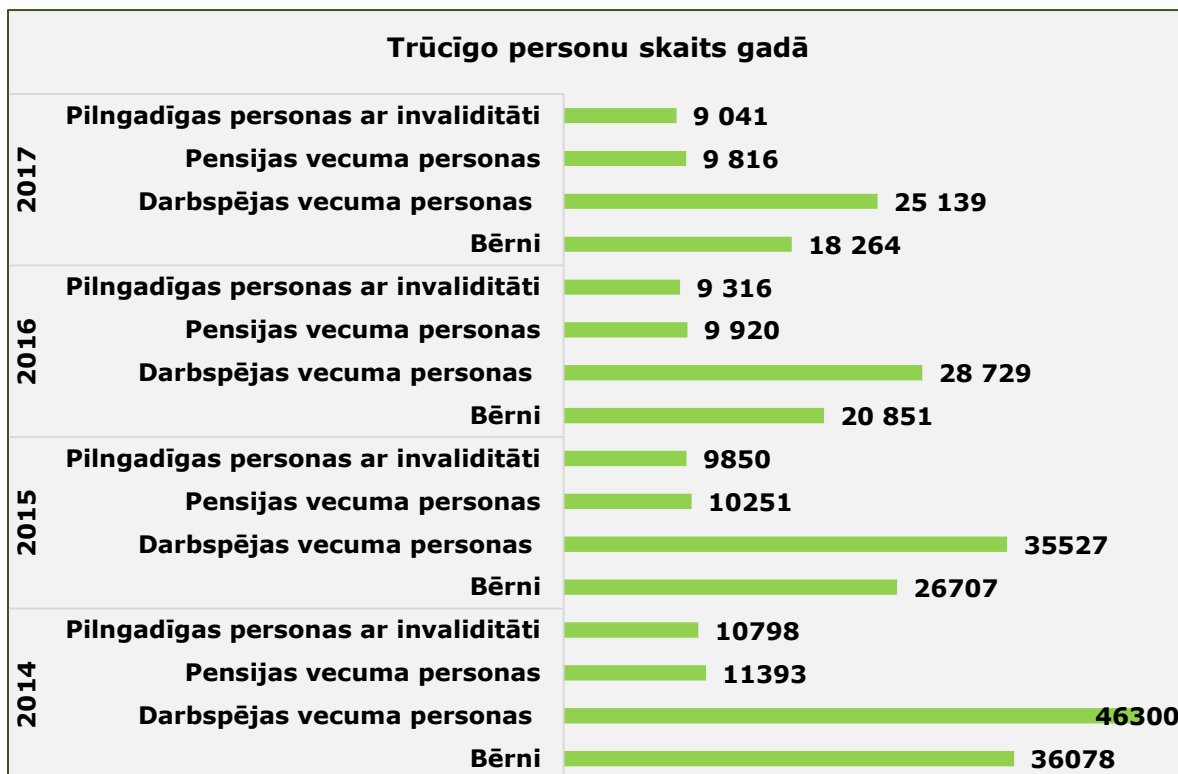
invaliditāti ar mērķi saglabāt vai uzlabot šo personu funkcionālo spēju (pašaprūpe, mobilitāte un ar mājas dzīvi saistīto darbību veikšana) līmeni. Sociālās rehabilitācijas pakalpojuma saņēmēju skaits pakāpeniski pieaug un 2017. gadā pakalpojumu saņēma 3853 personas.

Detalizētu informāciju par pašvaldībās sniegtajiem pakalpojumiem, izlietoto finansējumu, pašvaldību pakalpojumus saņēmušo personu skaitu skatīt Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē: <http://www.lm.gov.lv/text/1382>

Kopējais valsts sociālo pakalpojumu saraksts un pakalpojumiem izlietotais finansējuma apjoms 2017., 2016., 2015. un 2014. gadā pieejams Pielikumā Nr. 6.

Sociālā palīdzība

Latvijā vēl arvien ir liels skaits iedzīvotāju, kuru ienākumi mēnesī ir zemāki kā noteiktais trūcīgas personas ienākumu līmenis (128,06 euro), un visiem iedzīvotājiem nepietiekamu ienākumu gadījumā ir iespēja vērsties pēc sociālās palīdzības savas dzīves vietas pašvaldības sociālajā dienestā, lai rastu risinājumu attiecīgajā sociālajā situācijā. Sociālais dienests izvērtē personas (mājsaimniecības) situāciju un lemj par trūcīgās (vai maznodrošinātās) personas statusa noteikšanu un sociālās palīdzības piešķiršanu vai atteikumu. Pēc situācijas izvērtēšanas nepieciešamības gadījumā iedzīvotājiem tiek nodrošināti dažādi sociālās palīdzības veidi, piemēram, dzīvokļa pabalsts, pabalsts garantētā minimālā ienākuma (turpmāk – GMI) līmeņa sasniegšanai u.c. 2017. gadā noteiktais GMI līmenis bija 49,80 euro un pašvaldība, kā pabalstu trūcīgām personām, piešķir starpību starp GMI līmeni un personas (mājsaimniecības) ienākumiem uz vienu personu, bet no 2018. gada 1. janvāra GMI līmenis ir 53 euro.

Pavisam 2017. gadā trūcīgo personu statuss tika noteikts 62 260 personām, bet maznodrošināto personu statuss - 50 283 personām.

Pašvaldību sniegtie dati liecina, ka trūcīgo personu skaits samazinās, kā arī samazinās pašvaldību sniegtās sociālās palīdzības izdevumu apjoms.

Sociālajai palīdzībai kopumā 2017. gadā tika izlietoti 33 443,2 tūkst. euro, t.sk., GMI pabalstiem – 6 487,5 tūkst euro (19 % no kopējā izlietojuma), dzīvokļu pabalstiem – 16 570,2 tūkst. euro (50 % no kopējā izlietojuma), turklāt iedzīvotājiem tika piešķirti arī pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktie citi sociālās palīdzības pabalsti ģimenes (personas) pamatvajadzību nodrošināšanai, kā arī sociālās palīdzības pabalsti, kurus piešķir bez ģimenes (personas) ienākumu testēšanas.

Savukārt 2016. gadā sociālajai palīdzībai kopumā tika izlietoti 34 187,0 tūkst euro, t.sk., GMI pabalstiem – 6 729,0 tūkst euro (20% no kopējā izlietojuma), dzīvokļu pabalstiem – 16 656,8 tūkst. euro (48% no kopējā izlietojuma). 2015. gadā pavisam izlietoti 38 535,7 tūkst euro, t.sk., GMI pabalstiem - 7 849,9 tūks. euro, dzīvokļu pabalstiem – 18 390,1 tūkst. euro, bet 2014. gadā pavisam izlietoti - 45 613,3 tūkst euro, t.sk., GMI pabalstiem – 9 854,1 tūks. euro, dzīvokļu pabalstiem – 20 472,7 tūkst. euro.

Ar Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (turpmāk – EAFVP) atbalstu

2017. gadā ģimene (persona), kurai pašvaldības sociālais dienests ir izsniedzis izziņu par tās atzīšanu par trūcīgu vai nonākušu krīzes situācijā, bez maksas varēja saņemt pārtikas preču komplektus. Turklāt ģimenes ar bērniem līdz 18 gadu vecumam papildus varēja saņemt higiēnas un saimniecības preču komplektus, kā arī ģimenes, kurās ir skolēni vecumā no 5 līdz 16 gadu vecumam, varēja saņemt sākumskolas

vai pamatskolas mācību piederumu komplektus. 2017. gadā uzsākta papildu, atbilstošas vecumgrupas, trīs veidu pārtikas preču un četrus veidu higiēnas preču komplektu izdale ģimenēm ar zīdaiņiem un maziem bērniem vecumā līdz diviem gadiem.

Ar 2018. gadu EAFVP atbalsta saņēmēju loks paplašināts ar maznodrošinātām ģimenēm (personām), kuru vidējie ienākumi mēnesī nepārsniedz 188 euro.

Ar EAFVP atbalstu 2017. gadā sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem nodrošinātas gatavas maltītes, kuras varēja

saņemt zupas virtuvēs, kurās tiek izmantoti EAFVP ietvaros piegādātie pārtikas preču komplekti.

Komplektu uzglabāšanu un izdali 474 atbalsta izdales vietās un gatavās maltītes 16 zupas virtuvēs nodrošināja 29 partnerorganizācijas (NVO, reliģiskās organizācijas, pašvaldību sociālie dienesti). Ar EAFVP atbalstu 2017. gadā 60,5 tūkst. personām (unikālas personas¹³) izdalīti 323 tūkst. pārtikas preču komplekti un 4,5 tūkst. personām nodrošinātas 307 tūkst. gatavās maltītes.

Ģimeņu ar bērniem atbalsta nodrošināšanai izdalīti 49,5 tūkst. saimniecības un higiēnas preču komplekti, 12,2 tūkst. sākumskolas vai pamatskolas mācību piederumu komplekti, kā arī papildu 5,9 tūkst. pārtikas preču komplekti un 4,5 tūkst. higiēnas preču komplekti zīdaiņiem un maziem bērniem vecumā līdz diviem gadiem.

Ar EAFVP atbalstu 2017. gadā 8 tūkst. personas piedalījās 1217 papildpasākumos sociālās atstumtības mazināšanai un personu patstāvīgai savu sociālo problēmu risināšanai. Pavisam pārtikas un pamata materiālās palīdzības atbalstam 2017. gadā izlietoti 5 267 tūkst. *euro*.

Atbilstoši SIA „Aptauju centrs” 2017. gadā veiktajai atbalsta saņēmēju aptaujai ir iegūti rezultāti, kas iezīmē minēto komplektu saņēmēju sociāli demogrāfisko profilu: 26,3% atbalsta saņēmēju norādīja, ka ir dažādu pensiju saņēmēji, 31,5% - bezdarbnieki, 7,1% - strādājošie. 28,8% atbalsta saņēmēju ir ģimenēs esošie pirmskolas un skolas vecuma bērni, studenti. Aptaujas rezultāti rāda, ka sieviešu un vīriešu īpatsvars atbalsta saņēmēju vidū ir samērā līdzīgs, attiecīgi 52,8% un 47,2%, kā arī to, ka atbalsta saņēmēji pēc vecuma struktūras no Latvijas sabiedrības kopumā atšķiras ar augstāku bērnu īpatsvaru (27,1%), kā arī vecuma grupas no 18 līdz 34 zemāku īpatsvaru (12,6%).

Vairāk informācijas par EAFVP skatīt: <http://www.lm.gov.lv/text/2649>

---

¹³ Personālas pārskata gadā komplektus varēja saņemt vairākas reizes, bet kopējā skaitā katra persona tiek ieskaitīta vienreiz.

Cīņa pret vardarbību ģimenē

Vardarbība pret sievietēm un bērniem ģimenē ir ļoti postoša parādība ar tālejoši negatīvām sekām, kas pasaulē un arī Latvijā skar vidēji katru trešo sievieti un bērnu, nelabvēlīgi ietekmējot visu sabiedrību.¹⁴

Cīņā pret vardarbību ļoti nozīmīga ir arī sabiedrības attieksmes maiņa, jo Latvijas sabiedrībā ir augsts tolerances līmenis pret vardarbību. Tāpēc ir svarīgi pastāvīgi īstenot informēšanas pasākumus, sociālās kampaņas, nodrošināt krīzes telefonu, kā arī organizēt apmācības par pozitīvām audzināšanas prasmēm.

Pārskata gadā Labklājības ministrija uzsāka divus projektus:

Projekts "Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem", kas turpināsies līdz 2019. gada 31. janvārim, un 2017. gadā projekta ietvaros izlietoti 94,4 tūkst. euro. Projekta mērķis ir izstrādāt, pārbaudīt un ieviest multisektorālu, uz cietušo vērstu institucionālu sadarbības modeli vardarbības pret sievieti gadījumos - Kopienas vienotās atbildes modeli. Projekta ietvaros tiks izstrādāti un speciālistiem piedāvāti instrumenti (riska novērtēšanas anketa un darbības vadlīnijas), lai rīkotos efektīvi un ņemtu vērā upuru vajadzības. Vienlaikus projekta ietvaros plānots veikt sabiedrības informēšanas aktivitātes, izglītojot un iesaistot reģionālos medijus, kā arī izstrādājot un izplatot informatīvos materiālus cietušajām sievietēm un līdzpilvēkiem. Plašāka informācija par projektā īstenotajām aktivitātēm pieejama Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).

Projekts „Izpratnes veidošanas kampaņa par nulles toleranci attiecībā uz vardarbību pret sievietēm "Vardarbībai patīk klusums"”, kas turpināsies līdz 2018. gada 31. augustam, un 2017. gadā projektam tika izlietoti 144,9 tūkst. euro. Viens no galvenajiem minētā projekta uzdevumiem ir parādīt, ka aiz katra skaitļa stāv cilvēks - tie ir mūsu kaimiņi, draugi un ģimenes locekļi - kam vajadzīga mūsu

---

¹⁴ *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report; 2011. gada pētījums par Latvijas jauniešu bērnībā gūto nelabvēlīgo pieredzi*

palīdzība. Uzskatot, ka vardarbība pret sievieti ir problēma, kas jārisina, pirmkārt, pārtraucot klusēšanu, projekta mērķis ir ar dažādu pasākumu, un paņēmieni palīdzību iedrošināt ikvienu, kas pieredzējis vardarbību vai dzīvo tai līdzās, neklusēt, meklēt atbalstu, ziņot un nepalikt vienaldzīgiem. Projektā tika īstenotas aktīvas publiskas kampaņas, lai rosinātu mainīt sabiedrības attieksmi un rīcību pret vardarbību kopumā. Tika organizēti pasākumi jauniešu auditorijai, kā arī realizēta informatīva kampaņa pilsētvidē un medijos. Plašāka informācija par projekta aktivitātēm pieejama Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).

Atbalstu cīņā pret vardarbību un sabiedrības informēšanā sniedz VBTAI, nodrošinot Bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa 116111 darbību. VBTAI regulāri organizē informatīvas akcijas par iespējām vērsties pēc palīdzības un anonīmi konsultēties vai pastāstīt par saviem pārdzīvojumiem.

Pārskata gadā Bērnu un pusaudžu Uzticības tālrunis 116111 rīkojis piecas akcijas (no kurām viena akcija notikusi divās daļās) par bērniem būtiskām tēmām. Divas no akcijām vērstas uz vardarbības pret bērnu atklāšanu un mazināšanu, kā arī sabiedrības informēšanu par vardarbības pazīmēm un sekām. Viena no šīm akcijām - **“Es izvēlos runāt”**, kas notika no 21. līdz 27. februārim, pamatā tika veidota bērnu, kuri cieš no mobinga, atbalstam. Akcijas laikā saņemti **488 zvani** un sniegtas **270 psiholoģiskās konsultācijas**. Otra akcija, kas skar vardarbības tēmu - **“Pārtrauc klusēšanu!”** un tās mērķis bija vērst sabiedrības uzmanību uz seksuālu vardarbību un tās atklāšanu. Akcija notika 2 daļās – 1.daļa notika no 23. līdz 30. maijam, savukārt akcijas 2.daļa norisinājās no 21. līdz 26. novembrim. Kopumā akcijas “Pārtrauc klusēšanu!” laikā tika saņemts **1047 zvans** un sniegtas **668 psiholoģiskās konsultācijas**.

2017. gadā Bērnu un pusaudžu Uzticības tālrunis 116111 rīkojis akcijas “Atpakaļ uz skolu!” (no 28. augusta līdz 3. septembrim), “Uzticības tālrunis tēviem” (no 8. līdz 10. septembrim) un “Uzticies ... tevi dzirdēs un sapratīs” (no 23. līdz 29. decembrim).

VBTAI Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis 116111 turpina darboties arī laikā, kad akcijas nenotiek un bērniem un viņu vecākiem visu diennakti ir iespēja saņemt konsultantu palīdzību. Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis ir bezmaksas tālruņa līnija, zvanot gan no fiksētā, gan no mobilā telefona. Vairāk informācijas skatīt VBTAI [tīmekļa vietnē](#).

Nozīmīgākās izmaiņas un izstrādātie dokumenti

Pārskata gadā Labklājības ministrijas atbildības jomās tika ieviestas vairākas izmaiņas, sagatavoti nozīmīgi ziņojumi un politikas plānošanas dokumenti.

No 2017. gada janvāra:

- Palielināts ģimenes valsts pabalsta apmērs par ceturto un nākamajiem bērniem līdz 50,07 euro mēnesī (iepriekš bija 34,14 euro).
- Paaugstināta minimālā mēneša darba alga un normāla darba laika ietvaros tā noteikta 380 euro apmērā (iepriekš – 370 euro).
- Stājās spēkā izmaiņas, kas nosaka, ka valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu persona var saņemt uzreiz pēc pensionēšanās vecuma iestāšanās, iepriekš pabalstu varēja saņemt tikai piecus gadus pēc pensijas vecuma sasniegšanas.
- Paaugstināts pabalsta apmērs aizbildnim par bērna uzturēšanu: līdz sešu gadu vecumam - 95 euro, no septiņu gadu vecuma līdz 18 gadiem – 114 euro (iepriekš 45,53 euro).
- Paaugstināts atlīdzības apmērs par adoptējamā bērna aprūpes nodrošināšanu līdz 171 euro (iepriekš 49,80 euro), kā arī tiek veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas par periodu, kurā bērns atrodas adoptētāja aprūpē.
- Vienam no adoptētājiem, kurš adoptējis ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu vecumā līdz trim gadiem, piešķirto 10 kalendāra dienu atvaļinājumu apmaksā 80% apmērā no vidējās apdrošināšanas iemaksu algas un par šo laiku tiek veiktas iemaksas sociālajai apdrošināšanai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
- Bērna pirmsadopcijas aprūpes laikā par personu veic sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas arī invaliditātes apdrošināšanai (iepriekš ieskaitīja tikai pensiju un bezdarba apdrošināšanas stāžā), minētās iemaksas veiks no 171 EUR (iepriekš - no 71,14 euro).
- Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par vecāku pabalsta saņēmējiem un bērna kopšanas pabalsta saņēmējiem pensiju apdrošināšanai, apdrošināšanai pret bezdarbu, invaliditātes apdrošināšanai tiek veiktas no 171 euro (iepriekš no 142,29 euro).
- Ieviestas izmaiņas saistībā ar slimības pabalsta izmaksām. Slimības pabalstu izmaksā cilvēkiem, kuriem darba nespēja iestājusies

nodarbinātības periodā. Pēc darba attiecību pārtraukšanas cilvēkiem ir tiesības iegūt bezdarbnieka statusu, reģistrējoties NVA, kā arī saņemt bezdarbnieka pabalstu.

- Tiesības uz vecāku pabalstu ir arī tad, ja darba tiesiskās attiecības ir bijušas uz grūtniecības vai dzemdību atvaļinājuma iestāšanās brīdi, bet beigušās šā atvaļinājuma laikā. Līdz 2017. gadam, pretendējot uz vecāku pabalstu, svarīgs nosacījums bija atrašanās darba tiesiskajās attiecībās uz vecāku pabalsta pieprasīšanas brīdi.
- Valsts sociālos pabalstus (ģimenes valsts pabalstu, bērna kopšanas pabalstu, valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu u.c.) var pieprasīt sešu mēnešu laikā no tiesību rašanās dienas (iepriekš 12 mēnešu).
- Tika pārrēķinātas pensijas (vecuma un apgādnieka zaudējuma pensijas, kā arī saskaņā ar Nolikumu „Par izdienas pensijām” piešķirtās izdienas pensijas), kuras piešķirtas vai pārrēķinātas 2011. gadā. Rezultātā pensijas tika palielinātas personām, kuras pensijas sāka saņemt ekonomiskās krīzes laikā, piemērojot negatīvus pensijas kapitāla indeksus. Pārskatīto pensijas apmēru noteica no 2017. gada 1. janvāra un to izmaksu veica līdz 2017. gada jūnijam.

No 2017. gada aprīļa

- Palielināts valsts atbalsta apmērs apgādnieku zaudējušiem bērniem - apgādnieka zaudējuma pensijas, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta un atlīdzības par apgādnieka zaudējumu minimālos apmērus. Par bērnu līdz sešu gadu vecumam minimālais apmērs ir 92,5 euro (bērnam ar invaliditāti kopš bērnības - 106,72 euro), bet no septiņu gadu vecuma - 111 euro mēnesī.
- Pagarināts bezdarbnieka pabalsta piešķiršanas kvalifikācijas periods - sociālās apdrošināšanas iemaksām bezdarba gadījumam jābūt veiktām ne mazāk kā 12 mēnešus pēdējo 16 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas (iepriekš 9 mēneši 12 mēnešu periodā). Personai, kura bezdarbnieka statusu ieguva līdz 2017. gada 31. martam, tiesības uz bezdarbnieka pabalstu tika noteiktas atbilstoši iepriekšējam regulējumam.

No 2017. gada 1. oktobra

- Pensiju indeksācijā piemēro 50% no apdrošināšanas iemaksu algas reālā pieauguma procentiem (iepriekš - 25%).

Nozīmīgākie 2017. gadā izstrādātie dokumenti

- Informatīvais ziņojums "Par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē gadījumiem, to izplatību un dinamiku 2015. gadā"
- Informatīvais ziņojums "Pārskats par bērnu stāvokli Latvijā 2015. gadā"
- Informatīvais ziņojums "Pārskats par bērnu stāvokli Latvijā 2016. gadā"
- Plāna projekts "Plāns Apvienoto Nāciju Organizācijas Bērnu tiesību komitejas noslēguma apsvērumos Latvijai izteikto rekomendāciju izpildes nodrošināšanai 2018. gadā"
- Informatīvais ziņojums "Par Jauniešu garantijas īstenošanas progresu"
- Informatīvais ziņojums "Par individuālās pieejas mērķētākam pārtikas un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām to rīcībspējas palielināšanai īstenošanas iespēju izvērtējumu"
- Informatīvais ziņojums "Par veiktajiem un turpmāk plānotajiem pasākumiem atbalsta mehānisma izstrādē, īstenojot Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām 12. panta tiesisko regulējumu"
- Informatīvais ziņojums "Par Paralimpiskā sporta centra izveidi Latvijā"
- Informatīvais ziņojums "Par pašnodarbināto personu un patentmaksu maksātāju sociālo nodrošinājumu"
- Informatīvais ziņojums "Par faktiski veikto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu pensiju apdrošināšanai ietekmi uz personu sociālo nodrošinājumu"
- Informatīvais ziņojums "Priekšlikums izmaiņām darbnespējas lapu izsniegšanas un apmaksas kārtībā, kā arī konstatēto pārkāpumu novēršanas mehānisma ieviešanas izvērtējums"

Ar uzskaitītajiem dokumentiem var iepazīties [Valsts kancelejas tīmekļa vietnē](#).

Labklājības ministrijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

Ievērojot labas pārvaldības principus savā darbībā, Labklājības ministrija pastāvīgi uzlabo sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti, pārvaldi organizējot pēc iespējas efektīvāk, vienlaikus izmaiņas veicot ne tikai pakalpojumos iedzīvotājiem, bet pilnveidojot arī iekšējos iestādes procesus.

Lai pilnveidotu un uzlabotu ministrijas nekustamā īpašuma pārvaldīšanu un apsaimniekošanu noteikti ministrijas nekustamā īpašuma pārvaldīšanas principi un pārvaldīšanas darbības, kas ir būtisks priekšnosacījums nozares nekustamo īpašumu kvalitatīvā pārvaldīšanā.

Lai veicinātu efektīvu un labas pārvaldības principiem atbilstošu kapitālsabiedrības pārvaldību, izstrādāta valsts kapitālsabiedrību pārvaldīšanas kārtība, kas paredz valsts kapitālsabiedrības, kurā ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja, pārvaldības kārtību, mērķus, pamatprincipus, kapitālsabiedrības darbības rezultātu izvērtēšanas kārtību un valsts līdzdalības izvērtēšanas kārtību.

Vienlaikus kvalitatīvai iepirkumu plānošanai ministrijā, stājoties spēkā jaunam regulējumam publisko iepirkumu jomā, ir noteikti iepirkumu plānošanas un veikšanas pamatprincipi, nodrošinot procesu pārskatāmību un caurspīdīgumu.

Pārskata periodā, pārvaldot korupcijas riskus un veicinot ētisku rīcību, apstiprināts Labklājības ministrijas pretkorupcijas pasākumu plāns 2017.-2019. gadam, tādējādi identificējot jomas, kuros potenciāli būtu iespējami kādi korupcijas riski, kā arī, sagatavojot virkni pasākumu, lai šos riskus mazinātu.

Vienlaikus kā būtisks ieguldījums procesu pilnveidošanai jāmin virzība uz IT koplietošanas risinājumu ieviešanu, nodrošinot efektīvus risinājumus gan Personāla vadības sistēmā, gan arī virzoties uz elektronisku dokumentu apriti, ne tikai ar ārējiem partneriem, bet arī organizācijas iekšienē, pārskatot procesus un virzoties uz iekšējo elektronisku dokumentu apriti. Papildu pārskata periodā tika uzsākts darbs pie Pamatlīdzekļu uzskaites moduļa un Komandējuma moduļa

izstrādes, kas nākamajos gados dos efektu uz patērēto laiku dažādu atbalsta procesu nodrošināšanā iestādē.

Iekšējais audits

Lai novērtētu ministrijas un tās padotības iestāžu darbības efektivitāti, sekmētu iestādes mērķu sasniegšanu un funkciju izpildi, pārskata gadā tika veikti iekšējie auditi, kuros galvenie vērtēšanas kritēriji bija: darba izpildes efektivitāte un produktivitāte, finanšu pārskatu un citu informācijas avotu ticamība un pietiekamība, atbilstība normatīvajiem aktiem, kā arī resursu aizsardzība.

Veikto auditu rezultāti liecina, ka ministrijā un tās padotībā esošajās iestādēs iedibinātās iekšējās kontroles sistēmas visumā darbojas sekmīgi, bet vienlaikus ir sniegti arī ieteikumi:

Iepirkumu jomā pilnveidot preventīvos pasākumus, kuru mērķis ir mazināt iespējamos korupcijas riskus, uzlabot iepirkuma procesa organizēšanu, lai nodrošinātu savlaicīgu un kvalitatīvu preču un pakalpojumu saņemšanu, pilnveidot līgumu izpildes uzraudzības procesu, tā nodrošinot preču piegādes un pakalpojumu saņemšanas kontroli.

Personāla vadības jomā pilnveidot komandējumu un darba braucienu plānošanas un izpildes kontroli, dienesta transportlīdzekļu izmantošanas procesu.

Riska vadības un kvalitātes vadības, iekšējās un ārējās komunikācijas jomā nodrošināt iestāžu tīmekļa vietnēs aktuālu un savlaicīgi publicētu informāciju, izvērtēt iespēju izstrādāt komunikāciju stratēģiju un atsevišķās padotības iestādēs - klientu apkalpošanas standartu.

Sociālā darba politikas jomā nodrošināt politikas rezultātu ilglaicību, pilnveidot ministrijas rīcībā esošos uzraudzības instrumentus, lai pilnvērtīgi veiktu sociālā darba uzraudzību un novērtējumu pašvaldībās, uzlabot iedibināto kontroles sistēmu sociālajos dienestos, pilnveidot asistenta pakalpojuma piešķiršanas un uzraudzības mehānismus, vienkāršot garantētā minimālā ienākumu līmeņa piešķiršanas nosacījumus, tā samazinot administratīvo slogu sociālajiem dienestiem.

Sociālās apdrošināšanas politikas jomā jādefinē pakalpojumu pārvaldības prasības, t.sk., pakalpojumu izpildi raksturojošos rādītājus

un prasības to uzskaitē un analīzei, jāpilnveido sabiedrības informēšanas pasākumi, izmantojot dažādus komunikācijas kanālus (bukletus, tiešos pasta sūtījumus u.c.), jāizstrādā rīcības plāns ar pasākumiem vides pieejamības nodrošināšanai personām ar invaliditāti.

Sociālo pakalpojumu un sociālās aprūpes politikas jomā pilnveidot par valsts līdzekļiem iepirkto tehnisko palīglīdzekļu piešķiršanas un izlietojuma uzraudzību, atbilstoši faktiskajām vajadzībām, uzlabot informācijas sistēmu, jo esošā nenodrošina ikdienas darbā nepieciešamo funkcionalitāti, kā arī vienā padotības iestādē pilnveidot kvalitātes pārbaužu organizēšanu, nosakot tās veikt visiem sniegtajiem pakalpojumiem, nodrošināt visu iestādes ēku pieejamību personām ar invaliditāti, nodrošināt objektīvu un izsekojamu klientu novērtēšanas procesu un pieņemto lēmumu atbilstošu un pietiekamu pamatojumu, pārvērtēt profesionālās rehabilitācijas pakalpojuma sniegšanā iesaistīto izglītības iestāžu piedāvātās mācību programmas, to intensitāti, t.sk. ņemot vērā, izglītojamajiem piemērota mācību procesa organizēšanu, izvērtēt iespēju atsevišķus sniegtos pakalpojumus nodot ārpalpojumaam.

Finanšu vadības un finanšu pārskatu jomā vienā padotības iestādē pilnveidot finanšu plānošanas procesu, pārskatīt esošo atbalsta un vadības funkciju īstenojošo amata vienību skaitu un sadalījumu, ņemot vērā esošās un potenciālās noslodzes un pienākumu apjomu, vienlaikus analizējot to funkcionālo efektivitāti, pilnveidot iepirkumu plānošanas procesu, lai mazinātu nelietderīga finanšu izlietojuma risku, tai skaitā remontmateriālu iegādē un remontdarbu izpildē, pārskatīt klientiem izmaksājamo finanšu līdzekļu plānotā izlietojuma un tā kontroles pasākumus, vienlaikus mazinot interešu konflikta risku, pārskatīt iedibinātos ziedojumu uzskaites, izvērtēšanas un izlietojuma kontroles pasākumus, nodrošinot procesa caurskatāmību un izsekojamību.

Valsts kontroles revīzijas

Starp Labklājības ministriju un Valsts kontroli notiek regulāra un efektīva informācijas apmaiņa par Valsts kontroles ieteikumu ieviešanas gaitu, kā arī par labklājības nozares aktualitātēm, lai savlaicīgi identificētu riskus nozarē kopumā.

Pārskata gadā Valsts kontrole labklājības nozarē veica:

1) finanšu revīziju par Labklājības ministrijas 2016. gada finanšu pārskata sagatavošanas pareizību un sniedza atzinumu bez iebildēm, apliecinot revīzijā gūto pārliecību, ka gada finanšu pārskats visos būtiskākajos aspektos sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par Labklājības ministrijas finansiālo stāvokli, tā izmaiņām un Labklājības ministrijas darbības rezultātiem pārskata gadā, un ir sagatavots atbilstoši spēkā esošo normatīvo aktu prasībām.

Papildus tam, tika norādīts, ka:

- pārbaudot atbildības jomu Labklājības ministrijā, Nodarbinātības valsts aģentūrā un visos piecos valsts sociālās aprūpes centros, konstatētās nepilnības būtiski neietekmē gada pārskatu, bet kuru novēršana uzlabos tā kvalitāti;
- Labklājības ministrijai ir jāpilnveido iekšējās kontroles procedūras, pārņemot Rīgas Stradiņa universitātes aģentūras "Darba drošības un vides veselības institūts" darbības organizējot un īstenojot darba aizsardzības preventīvo pasākumus no darba negadījumu speciālā budžeta līdzekļiem.. Labklājības ministrija ir atguvusi 2016. gadā Rīgas Stradiņa universitātes aģentūrai "Darba drošības un vides veselības institūts" piešķirtos darba negadījumu speciālā budžeta līdzekļus un veikusi pasākumus, lai pilnveidotu iekšējās kontroles attiecībā uz Rīgas Stradiņa universitātes aģentūras "Darba drošības un vides veselības institūts" īstenoto preventīvo pasākumu īstenošanas savlaicīgumu, atbilstību apstiprinātajam plānam un kvalitāti.

2) revīziju "Vai valsts politika pensiju sistēmas ilgtspējas nodrošināšanai ir efektīva", kurā Valsts kontrole atzinīgi novērtē Labklājības ministrijas paveikto pensiju sistēmas reformas īstenošanā un secina, ka pirms vairāk nekā 20 gadiem pieņemtais lēmums, izveidot uz valsts sociālās apdrošināšanas pamatprincipiem balstītu trīs līmeņu pensiju sistēmu, kur katra pensiju līmeņa funkcionalitāte un mērķi ir atšķirīgi, ir bijis pareizs. Tomēr, veicot visaptverošu izvērtējumu, revidenti konstatēja vairākus faktoros, kas ietekmē vai, iestājoties ekonomiskajiem un/vai demogrāfiskajiem riskiem nākotnē, var ietekmēt pensiju sistēmas ilgtspēju. Labklājības ministrija ir uzsākusi nepieciešamās darbības, lai pilnveidotu pensiju sistēmu.

Eiropas Savienības fondu Revīzijas iestādes auditi (EAFVP)

Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu Revīzijas departaments kā Eiropas Savienības fondu Revīzijas iestāde pārskata gadā Labklājības ministrijā veica vairākus auditus:

Labklājības ministrijā kā EAFVP vadošajā un sertifikācijas iestādē veikti divi sistēmas auditi:

- 1) par EAFVP normatīvo aktu un kontroles vides, risku vadības, vadības un kontroles aktivitāšu, sistēmas pārvaldības, neatbilstību vadības un maksājumu pieteikuma un kontu slēguma sagatavošanas procesu novērtējumu EAFVP vadošajā un sertifikācijas iestādē
- 2) Sabiedrības integrācijas fondā kā EAFVP sadarbības iestādē un par EAFVP maksājumu pieteikumu un pārskatu (kontu slēguma) sagatavošanu sertifikācijas iestādē.

Auditu rezultātā iegūta pietiekama pārlicība, ka EAFVP vadības kontroles sistēma attiecībā uz vadības un kontroles aktivitātēm, vadības informācijas sistēmu un sistēmas pārvaldību EAFVP vadošajā un sadarbības iestādē darbojas un atbilst Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem, atsevišķi nepieciešamie uzlabojumi jau veikti.

EAFVP sertifikācijas iestādē izveidotā vadības kontroles sistēma darbojas labi, pārskatos sniegtā informācija ir pilnīga, pareiza un patiesa, tajā skaitā, pārskatos ir atbilstoši atspoguļota finansiālu trūkumu novēršana.

Auditu ietvaros iegūta pārlicība par izdevumu likumību un pareizību un par vadības kontroles sistēmas pienācīgu darbību. Sistēmai ir sniegts otrās kategorijas novērtējums un revīzijas atzinums bez iebildēm.

Tika veikta EAFVP darbību revīzija par grāmatvedības gadā no 2016. gada 1. jūlija līdz 2017. gada 30. jūnijam sertificētajiem izdevumiem. Revīzijas ietvaros gūta pietiekama pārlicība, ka maksājuma pieteikumos iekļautie Eiropas Komisijai deklarētie izdevumi kopumā ir attiecināmi finansēšanai no EAFVP saskaņā ar Eiropas Savienības un Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Labklājības ministrijā kā ES fondu atbildīgajā iestādē "*Horizontālais sistēmu audits Vadošajā iestādē un Atbildīgajās iestādēs*" veiktā audita rezultātā tika izteikti trīs ieteikumi saistībā ar nepieciešamību pārskatīt

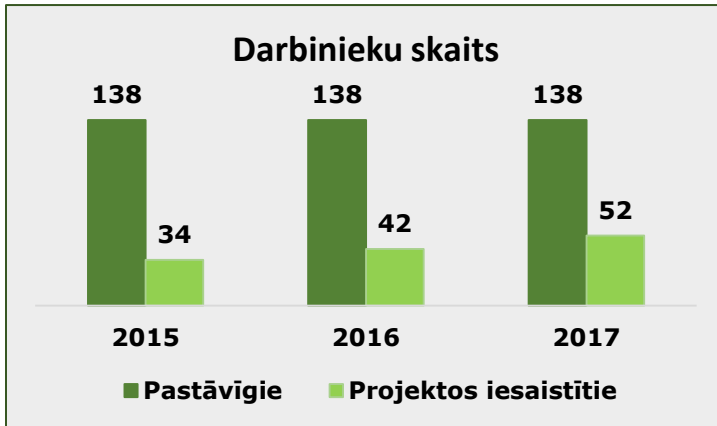
vienas vienības izmaksu metodikās ietvertos nosacījumus. Ieteikumu ieviešana ir procesā.

Finanšu ministrija, kā fondu vadošā iestāde pārskata gadā veica auditu Labklājības ministrijas kā ES fondu atbildīgajā iestādē *"LM kā atbildīgajai iestādei deleģēto funkciju nodrošināšanai izstrādāto iekšējo procedūru pārbaude"*. Audita rezultātā Labklājības ministrijai izteikts ieteikums ievietot Finanšu ministrijas MOSS portālā ES fondu atbildīgās iestādes metodiku pārbaudi un konsultatīvo vizīšu veikšanai ES fondu finansēto projektu īstenošanas vietās 2014. – 2020. gada plānošanas periodā. Ieteikums ir ieviests.

Finanšu ministrijas iekšējā audita departaments pārskata gadā veica auditu *"Cilvēkresursu plānošana Eiropas Savienības fondu administrējošās institūcijās"* un audita rezultātā Labklājības ministrijai tika izteikti divi iebildumi – par Labklājības ministrijas kā ES fondu atbildīgās iestādes un Labklājības ministrijas kā finansējuma saņēmēja funkciju nošķiršanu un amata aprakstu aktualizēšanu atbilstoši MK noteikumu Nr.1075 11.² punktam. Ieteikumi ir ieviesti.

Personāls

Pamatinformācija par personālu

Labklājības ministrijā faktiskais darbinieku skaits 2017. gada 31. decembrī bija 180 personas, t.sk. 52 personas bija nodarbinātas projektos. Pastāvīgo darbinieku skaitā bija 110 civildienesta ierēdņi un 28 darbinieki (turpmāk darbinieki).

Dzimumu griezumā darbinieku skaitā saglabājas liels sieviešu īpatsvars, un 2017. gadā 79% darbinieku bija sievietes.

Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem pastāvīgo darbinieku skaits saglabājas nemainīgs, savukārt projektos iesaistīto darbinieku skaits pieaug.

Labklājības ministrijā 60% darbinieku strādā vairāk nekā trīs gadus, 27% strādā no viena līdz trīs gadiem, bet 13% strādā mazāk nekā vienu gadu. Kopumā Labklājības ministrijas personāla mainības līmenis 2017. gadā bija 30%. 2017. gadā darbu uzsāka 31 personas, t.sk. projektos 9 personas. Savukārt darbu pārtrauca 28 personas, t. sk., 7 personas, kas bija pieņemtas darbā projektā.

Personāla izglītošana un kvalifikācijas paaugstināšana

Labklājības ministrijā 98% darbiniekiem ir akadēmiskā vai otrā līmeņa augstākā profesionālā izglītība, t.sk., 49% darbiniekam ir maģistra grāds. Ik gadu darbinieki turpina paaugstināt savu kvalifikāciju, papildinot zināšanas augstākās izglītības mācību iestādēs, Valsts administrācijas skolā, Valsts kancelejā, kā arī ministrijas un Eiropas Savienības institūciju organizētajos semināros u.c. mācību programmās.

Labklājības ministrijas personāla apmācību vajadzības tiek noteiktas individuāli, ņemot vērā darbinieku esošo izglītību, jau apgūtās zināšanas un veicamā amata pienākumu izpildei papildus nepieciešamās zināšanas. Katru gadu tiek sastādīts Labklājības ministrijas darbinieku apmācību plāns, ņemot vērā darbinieku mācību vajadzības, kuras ir apstiprinājis struktūrvienības vadītājs ikgadējā darba novērtēšanā.

Komunikācija ar sabiedrību

Ar katru gadu aizvien lielāka uzmanība tiek veltīta sabiedrības informēšanai un izglītošanai. Pārskata gadā plašsaziņas līdzekļu pārstāvju interese par labklājības nozari ir bijusi liela. Kopumā pārskata gadā par Labklājības ministrijas aktualitātēm sagatavotas 220 preses relīzes, 487 atbildes un skaidrojumi uz žurnālistu jautājumiem, noorganizētas 302 intervijas ar ministrijas amatpersonām un speciālistiem, kā arī notikušas četras preses konferences.

Tā kā šobrīd ir īpaši nozīmīga loma informācijas izplatīšanai sociālajos tīklos, daudz paveikts šīs komunikācijas pilnveidošanai, ievieojot vizuālos un video materiālus – *Twitter.com*, *Facebook.com*, *Youtube.com*, palielinot arī sekotāju skaitu. *Twitter.com* ministrijas konta sekotāju skaits ir 4302, *Facebook.com* – 2184 jauni sekotāji 2017. gadā un *Youtube.com* bijuši 13 514 unikālie skatījumi.

Plašāks informācijas klāsts par labklājības nozari sabiedrībai tiek nodrošināts Labklājības ministrijas [tīmekļa vietnē](#).

Pārskata gadā īstenotas vairākas komunikācijas kampaņas. 2017. gada otrajā pusē notika ģimenes stiprināšanas kampaņa „Maziem mirkļiem ir liela nozīme”, kā arī izpratnes veidošanas kampaņa par nulles toleranci attiecībā uz vardarbību pret sievietēm „Sitieni pie kaimiņiem skar arī Tevi”.

Gada nogalē Labklājības ministrija iesaistījās sadarbībā ar Radio5, Latvijas Televīziju un Ziedot.lv, rīkojot akciju „Dod pieci”. Akcijas mērķis bija savākt līdzekļus, lai palīdzētu cilvēkiem pieņemt tikt ļoti personisko un svarīgo lēmumu – dot bērnam ģimeni. Pēc akcijas tika izveidota atbalsta programma „Plecs”, kurai tiks novirzīti labdarības maratonā saziēdotie līdzekļi. Tās uzdevums ir sniegt praktisku un emocionālu palīdzību, lai maksimāli atvieglotu bērnu namos nonākušo bērnu nokļūšanu ģimenēs. Lai palīdzētu jaunajam pakalpojumam kļūt ilgtspējīgam un turpināties arī pēc labdarības maratona beigām, ministrija rada iespēju ar savu finansējumu atbalstīt jauno pakalpojumu, palīdzot segt tā administratīvās izmaksas.

Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, turpinājās sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām (turpmāk – NVO), nodrošinot informācijas un viedokļu apmaiņu nozīmīgu lēmumu pieņemšanā, normatīvo aktu un politikas dokumentu izstrādē un jaunu nozares iniciatīvu rosināšanā. Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē regulāri tiek ievietoti normatīvo aktu projekti un NVO, ar kurām ir noslēgti sadarbības līgumi un memorandi, tiek nosūtīta informācija par iespēju sniegt viedokli.

Lai nodrošinātu plašu dažādu sabiedrības grupu interešu pārstāvniecību ar nozares attīstību saistītu lēmumu pieņemšanā, kā arī sekmētu atklātu, savlaicīgu un atbildīgu nozares attīstības plānošanas procesu NVO ir pārstāvētas visās Labklājības ministrijā darbojošās komitejās, komisijās un padomēs:

- [Sociālās iekļaušanas politikas koordinācijas komiteja](#)
- [Dzimumu līdztiesības komiteja](#)
- [Bērnu tiesību aizsardzības komisija](#)
- [Apmācību komisija apmācību jomu, izglītības programmu, profesiju, sociālo un profesionālo pamatprasmju noteikšanai](#)
- [Senioru lietu padome](#)
- [Sociālo pakalpojumu attīstības padome](#)
- [Demogrāfisko lietu padome](#)
- [Bērnu lietu sadarbības padome](#)
- [Invalitātes lietu nacionālā padome](#)
- [Sociālā darba speciālistu sadarbības padome](#)
- [Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes Sociālās drošības apakšpadome](#)
- [Darba lietu trīspusējās sadarbības apakšpadome](#)
- [Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome](#)

Paplašinot sadarbības loku, 2017. gadā tika noslēgts jauns sadarbības līgums ar Rīgas Stradiņa universitātes (turpmāk – RSU) Stomatoloģijas institūta Terapeutiskās stomatoloģijas klīnikas Bērnu nodaļu un RSU Zobārstniecības fakultātes Bērnu studentu klīniku ar mērķi sekmēt audžuģimenē esošu bērnu mutes dobuma veselības aizsardzību, veicinot mutes dobuma kopšanas prasmju attīstīšanu un pareizas attieksmes

veidošanu par mutes higiēnu un attieksmi pret veselību kopumā. Tādējādi kopīgais šādu sadarbības NVO kopskaits ir 102.

2018. gadam plānotie pasākumi

Pētījumi

Turpināsies:

- Pētījums „Elastīga bērnu uzraudzības pakalpojuma nodrošināšana darbiniekiem, kas strādā nestandarta darba laiku”.
- Pētījums par sabiedrībā balstīto pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas sistēmu.
- Ex-ante pētījums pašvaldību sociālo dienestu darbības efektivitātes novērtēšanai.

Uzsākts:

- Zinātnisks pētījums par sociālās atstumtības riskam pakļauto bezdarbnieku iespējām iekļauties darba tirgū.

Galvenie pasākumi

- Veicināt ģimeniskā vidē balstītu ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstību bez vecāku gādības palikušiem bērniem, uzlabojot valsts atbalsta sistēmu adoptētājiem un audžuģimenēm, t.sk. ieviešot specializētās audžuģimenes.
- Sniegt atbalstu ģimenēm ar bērniem, pārskatot ģimenes valsts pabalsta saņēmēju loku un ieviešot piemaksu pie ģimenes valsts pabalsta par divu un vairāk bērnu aprūpi.
- Pilnveidot un uzlabot sociālo pakalpojumu kvalitāti un pieejamību, t.sk. pilnveidot tehnisko palīglīdzekļu nodrošināšanas sistēmu un Sociālās integrācijas valsts aģentūras sniegto pakalpojumu organizācijas modeli, nodrošinot ātrāku un efektīvāku personu ar funkcionāliem traucējumiem rehabilitāciju un integrāciju darba tirgū.
- Turpināt deinsitucionalizācijas procesu, attīstot sabiedrībā balstīto pakalpojumu pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem, t.sk. garīga rakstura traucējumiem, un novēršot personu un bērnu nonākšanu institucionālajā aprūpē.
- Turpināt 2016. gadā uzsākto pensijas kapitāla pārrēķināšanu personām, kurām no 2010. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim tika piešķirta vai pārrēķināta pensija (vecuma, apgādnieka zaudējuma vai izdienas pensija, kas piešķirtas saskaņā ar nolikumu „Par izdienas pensijām”), atbilstoši likumā “Par valsts budžetu 2018. gadam” un likumā “Par vidēja termiņa budžeta

ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam” noteiktajam, 2018. gadā veiks pensijas kapitāla pārskatīšanu pensijām, kas piešķirtas vai pārrēķinātas periodā no 2012. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim.

- Ikgadējā pensiju indeksācijā piemērot lielāku indeksu vecuma pensijām ar lielu apdrošināšanas stāžu.
- No 2018. gada 1. jūlija palielināt piemaksas apmēru par vienu stāža gadu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembrim, no 1 euro līdz 1,50 euro personām, kurām vecuma un invaliditātes pensija piešķirta līdz 1995. gada beigām.
- Pilnveidot un pārskatīt invaliditātes noteikšanas procesu un paredzētos atbalsta pasākumus personām ar invaliditāti, tai skaitā asistenta pakalpojumu, kā arī risināt horizontālos invaliditātes politikas jautājumus sadarbībā ar nozaru ministrijām.
- Īstenot mērķētus aktīvās darba tirgus politikas pasākumus, t.sk. nodrošināt bezdarbnieku aktivizāciju pēc iespējas ātrākai iekļaušanai darba tirgū un palielināt noteiktu sociālās atstumtības riskam pakļauto bezdarbnieku grupu (ilgstošie bezdarbnieki, personas ar invaliditāti, personas ar zemu izglītības līmeni) iesaisti darba tirgū, tajā skaitā īstenojot ilgstošo bezdarbnieku aktivizācijas pasākumus un veicinot sociālās uzņēmējdarbības attīstību.

Pielikums Nr. 1 Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (pamatbudžets)

euro*

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2016. gadā (faktiskā izpilde)	2017. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	579 456 142	599 843 250	594 011 452
1.1.	dotācijas	571 910 224	591 636 365	586 091 648
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	6 794 166	7 010 520	6 817 222
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	357 965	582 026	582 024
1.4.	transferti	393 785	614 339	520 558
2.	Izdevumi (kopā)	579 493 276	599 889 582	593 929 178
2.1.	uzturēšanas izdevumi	577 932 330	598 046 621	592 238 854
2.1.1.	kārtējie izdevumi	62 497 023	68 805 290	67 828 826
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	313 070 300	334 134 870	330 630 778
2.1.3.	kārtējie maksājumi Eiropas Savienības budžetā un starptautiskā sadarbība	179 025	190 807	190 806
2.1.4.	uzturēšanas izdevumu transferti	202 185 982	194 915 654	193 588 444
2.2.	kapitālie izdevumi	1 560 946	1 842 961	1 690 324

*Atbilstoši Valsts kases pārskatam par 2017. gada valsts pamatbudžeta izpildi

Pielikums Nr.2 Valsts budžeta finansējums un izlietojums Valsts sociālās apdrošināšanas speciālajam budžetam

(euro) *

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2016. gadā (faktiskā izpilde)	2017. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde*
04.00.00 Sociālā apdrošināšana				
1.	Ieņēmumi (kopā konsolidēti)	2 338 611 858	2 486 211 144	2 504 191 592
2.	Izdevumi (kopā konsolidēti)	2 290 789 396	2 420 943 282	2 390 351 828
04.01.00 Valsts pensiju speciālais budžets				
1.	Ieņēmumi (kopā)	1 696 149 554	1 859 407 187	1 865 342 234
2.	Izdevumi (kopā)	1 696 121 292	1 772 635 185	1 768 184 866
04.02.00 Nodarbinātības speciālais budžets				
1.	Ieņēmumi (kopā)	147 567 669	150 486 972	149 820 007
2.	Izdevumi (kopā)	145 206 409	155 824 451	145 542 110
04.03.00 Darba negadījumu speciālais budžets				
1.	Ieņēmumi (kopā)	40 620 648	38 593 343	38 708 242
2.	Izdevumi (kopā)	35 666 763	41 857 419	40 921 879
04.04.00 Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālais budžets				
1.	Ieņēmumi (kopā)	562 534 935	577 985 646	579 336 532
2.	Izdevumi (kopā)	522 050 781	590 861 231	564 787 676
04.05.00 Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras speciālais budžets				
1.	Ieņēmumi (kopā)	15 901 572	17 622 785	17 583 558
2.	Izdevumi (kopā)	15 906 671	17 649 785	17 514 278

* Atbilstoši Valsts kases pārskatam par 2017. gada valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta izpildi

Pielikums Nr.3 Pārskata gada budžeta programmu (apakšprogrammu) izpilde

Budžeta programmas un apakšprogrammas	2017. gada finansējums	
	Faktiskā izpilde (tūkst. euro)	Izpilde pret plānoto (%)
Valsts sociālās apdrošināšanas speciālais budžets		
04.00.00 Sociālā apdrošināšana		
04.01.00 Valsts pensiju speciālais budžets	1 768 184,9	99,8
04.02.00 Nodarbinātības speciālais budžets	145 542,1	93,4
04.03.00 Darba negadījumu speciālais budžets	40 921,9	97,8
04.04.00 Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālais budžets	564 787,7	95,6
04.05.00 Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras speciālais budžets	17 514,3	99,2
Valsts pamatbudžets		
04.00.00 Valsts atbalsts sociālajai apdrošināšanai		
04.00.00 Valsts atbalsts sociālajai apdrošināšanai	27 242,2	97,8
05.00.00 Valsts sociālie pakalpojumi		
05.01.00 Sociālās rehabilitācijas valsts programmas	28 936,2	99,8
05.03.00 Aprūpe valsts sociālās aprūpes institūcijās	36 013,4	99,3
05.17.00 Dotācija Latvijas Pensionāru federācijai	15,0	100,0
05.37.00 Sociālās integrācijas valsts aģentūras administrēšana un profesionālās un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana	4 947,1	99,8
05.59.00 Dotācija invalīdu biedrībām un organizācijām	124,2	100,0
05.62.00 Invaliditātes ekspertīžu nodrošināšana	2 107,7	96,2
05.63.00 Dotācija biedrībām, nodibinājumiem un reliģiskām organizācijām	65,5	100,0
07.00.00 Darba tirgus attīstība		
07.01.00 Nodarbinātības valsts aģentūras darbības nodrošināšana	6 442,3	99,8
20.00.00 Valsts sociālie pabalsti un izdienas pensijas		
20.01.00 Valsts sociālie pabalsti	251 066,8	98,9

Budžeta programmas un apakšprogrammas	2017. gada finansējums	
	Faktiskā izpilde (tūkst. euro)	Izpilde pret plānoto (%)
20.02.00 Izdienas pensijas	38 412,1	98,8
20.03.00 Piemaksas pie vecuma un invaliditātes pensijām	150 314,0	100,0
20.04.00 Bēgļa un alternatīvo statusu ieguvušo personu pabalsti	158,1	68,7
21.00.00 Darba apstākļu uzlabošana		
21.01.00 Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība	2 838,9	100,0
22.00.00 Bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšana		
22.01.00 Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija un bērnu uzticības tālrunis	803,5	100,0
22.02.00 Valsts programma bērnu un ģimenes stāvokļa uzlabošanai	908,3	99,7
61.00.00 Kohēzijas fonda (KF) projektu un pasākumu īstenošana		
61.20.00 Tehniskā palīdzība Kohēzijas fonda (KF) apgūšanai (2014 -2020)	37,7	79,2
62.00.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana		
62.07.00 Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2014-2020)	84,6	33,8
62.20.00 Tehniskā palīdzība Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) apgūšanai (2014-2020)	572,3	96,7
63.00.00 Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana		
63.07.00 Eiropas Sociālā fonda (ESF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2014-2020)	34 754,6	96,7
63.20.00 Tehniskā palīdzība Eiropas Sociālā fonda (ESF) apgūšanai (2014-2020)	123,3	89,4
64.00.00 Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) projektu un pasākumu īstenošana		
64.07.00 Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) projektu īstenošana labklājības nozarē (2014-2020)	2,1	56,6
65.00.00 Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošana		
65.07.00 Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projektu un pasākumu īstenošana labklājības nozarē (2014-2020)	0,2	39,3

Budžeta programmas un apakšprogrammas	2017. gada finansējums	
	Faktiskā izpilde (tūkst. euro)	Izpilde pret plānoto (%)
69.00.00. Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana"		
69.06.00 Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana" (2014-2020)	8,8	26,1
69.21.00 Atmaksa valsts pamatbudžētā par mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" finansējumu (2014-2020)	4,3	100,0
70.00.00 Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana		
70.07.00 Latvijas pārstāvju ceļa izdevumu kompensācija, dodoties uz Eiropas Savienības Padomes darba grupu sanāksmēm un Padomes sanāksmēm	21,0	80,4
70.08.00 Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana labklājības nozarē	331,5	80,7
70.22.00 Eiropas Atbalsta fonda vistrūcīgākajām personām (2014- 2020) pasākumu īstenošana	154,9	97,0
73.00.00 Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti		
73.06.00 Ārvalstu finanšu palīdzības finansēto projektu īstenošana labklājības nozarē	416,3	82,4
97.00.00 Nozaru vadība un politikas plānošana		
97.01.00 Labklājības nozares vadība un politikas plānošana	3 814,5	100,0
97.02.00 Nozares centralizēto funkciju izpilde	3 106,9	100,0
99.00.00 Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izdevumiem izlietojums		
99.00.00 Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izdevumiem izlietojums	101,2	100,0

Pielikums Nr.4 Parskata gadam apstiprinātie neatliekamie pasākumi

	Pasākuma nosaukums	Finansējums 2017. gadam (plāns), euro	
		pamatbudžets	speciālais budžets
	PAVISAM, t.sk.,	14 187 412	4 278 784
1.	Alternatīvo ģimenes aprūpes formu attīstība	4 783 793***	161 393
2.	Atbalsta palielināšana apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmējiem	4 000 000**	3 803 330
3.	Ģimenes valsts pabalsta palielināšana, sākot no 4.bērna	3 500 000	-
4.	Minimālās mēneša darba algas paaugstināšana līdz 380 euro ar 2017. gada 1.janvāri	334 424	-
5.	Zemāko mēneša darba algu izlīdzināšana ar 2017. gada 1. janvāri	760 445	158 061
6.	Eiropas Savienības politiku instrumentu un pārējo ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļu ietvaros izveidoto informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu uzturēšana	221 794	-
7.	Mīlestības terapijas programmas nodrošināšana 12 pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērniem ar emocionāliem un uzvedības traucējumiem, veicinot viņu integrāciju sabiedrībā (nodibinājums "Fonds Mīlestības pedagogija")	9 950	-
8.	Atbalsta pasākumu īstenošana bērniem ar autiskā spektra traucējumiem, kuri uzsāk skolas gaitas (konsultācijas, apmācības skolām, kā arī apmācības un konsultācijas mācību asistentiem un pedagogiem, kuri strādā ar bērniem ar autiskā spektra traucējumiem) (biedrība "Latvijas Autisma apvienība")	15 000	-
9.	"Biofeedback" (atgriezeniskās saites) tehnoloģijas inovatīvās rehabilitācijas programmas Latvijā bērniem un jauniešiem ar invaliditāti un kustību traucējumiem - "Esi sava ķermeņa pavēlnieks!" īstenošana (biedrība "LATVIJAS BĒRNIEM ar KUSTĪBU TRAUCĒJUMIEM")	18 750	-
10.	Atbalsta pasākumu realizēšana bērniem ar autiskā spektra traucējumiem (biedrība "Rehabilitācijas centrs "Mēs esam līdzās"")	8 977	-
11.	Adaptētās informācijas nodrošinājums cilvēkiem ar dzirdes invaliditāti (Latvijas Nedzirdīgo savienība)	8 728	-
12.	Gājēju celiņu asfaltēšana Strazdumuižas neredzīgo ciematā (Latvijas Neredzīgo biedrība)	13 700	-
13.	Biedrības "Autisma atbalsta punkts Rēzeknē" darbības nodrošināšana	1 700	-
14.	Latvijas Pensionāru federācijas darbības nodrošināšana	15 000	-
15.	2016.gada 1.septembrī uzsāktās pedagogu darba samaksas reformas nodrošināšana	201 501	-
16.	Latvijas Neredzīgo biedrības darbības nodrošināšana	550	-

	Pasākuma nosaukums	Finansējums 2017. gadam (plāns), euro	
		pamatbudžets	speciālais budžets
17.	Speciālā airēšanas treniņierīču iegāde biedrībai "Neredzīgo sporta klubs "Elpa""	1 100	-
18.	Daugavpils pilsētas invalīdu biedrības darbības nodrošināšana	1 000	-
19.	Biedrības "Dižvanagi" aktivitāšu nodrošināšana	5 000	-
20.	Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas "SUSTENTO" darbības nodrošināšana	60 000	-
21.	Latvijas Miopātijas slimnieku asociācijas "Sartorius" rehabilitācijas nometnes "Izaicinājumi cilvēkiem ar invaliditāti" organizēšana	10 000	-
22.	Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas invalīdu apvienības "Aizvējš" pasažieru transporta iegāde	15 000	-
23.	Biedrības "Inčukalna invalīdu biedrība" apkures ierīkošana aušanas darbnīcā un apkures elementu nomaiņa koplietošanas telpās	5 000	-
24.	Nodibinājuma "Mārtiņa fonds" psiholoģiskā rehabilitācijas centra "Dūjas" telpu remonts	6 500	-
25.	Biedrības "Cerību spārni" sociālā atbalsta centra "Cerību māja" jumta remontdarbi	20 000	-
26.	Biedrības "Rīgas aktīvo senioru alianse" uzsākto projektu realizācija	35 000	-
27.	Biedrības "Sociālā darba veterānu biedrība "Dzīves prieks"" pasākumu organizēšana	1 500	-
28.	Biedrības "Resursu centrs sievietēm "Marta"" projekta "Vīriešu iniciatīva. Drosme rūpēties." ietvaros īstenoto "Puišu klubu" un foruma "Celies!" aktivitāšu nodrošināšana	14 000	-
29.	Draudzes "Jaunatne ar Misiju - Rīga" iniciatīvas cilvēkiem ar kustību traucējumiem "Wings for Wheels" īstenošana - speciāli pielāgota transporta iegāde	15 000	-
30.	Nodibinājuma "Centrs Dardedze" telpu pielāgošana un aprīkojuma iegāde	14 000	-
31.	Pasākumi ģimeņu stabilitātes un vērtības sabiedrībā stiprināšanai: sabiedrības informēšana ģimenes atbalstam	90 000	-
32.	Sociālās apdrošināšanas iemaksas par personām, kuras kopj bērnu līdz 1,5 gada vecumam*	-	600 000
33.	Vecāku pabalsta piešķiršanas nosacījumu pilnveide	-	156 000

* Pasākumam nav ietekmes uz speciālā budžeta izdevumiem. Pasākums samazina sociālās apdrošināšanas iemaksas pensiju speciālajā budžetā, kas samazina speciālā budžeta naudas līdzekļu atlikumu.

** Tai skaitā 3 803 330 euro transferts uz sociālās apdrošināšanas speciālo budžetu.

*** Tai skaitā 63 000 euro transferts uz sociālās apdrošināšanas speciālo budžetu

Pielikums Nr.5 Pabalstu un pensiju izmaksas

Pensijas, pabalsta veids	2017. gads (izpilde)			2016. gads (izpilde)
	Vidējais saņēmēju skaits mēnesī (personas)	Vidējais apmērs mēnesī (euro)	Kopējie izdevumi gadā (tūkst. euro)	Kopējie izdevumi gadā (tūkst. euro)
Budžeta apakšprogramma 04.01.00 Valsts pensiju speciālais budžets (speciālais budžets)				
Vecuma pensija	452 773	312,31	1 696 867,0	1 627 541,7
Pensija apgādnieka zaudējuma gadījumā	15 363	169,22	31 196,3	27 358,4
Augstākās padomes deputātu pensijas	95	2 084,50	2 376,3	2 183,0
Pensijas saskaņā ar speciāliem lēmumiem	29	18,13	6,3	6,6
Izdienas pensijas	2 684	370,84	11 944,2	12 237,8
Apbedīšanas pabalsts	1 968	481,26	11 365,4	10 991,8
Kaitējuma atlīdzība Černobiļas AES avārijas rezultātā cietušajām personām	29	333,51	116,1	42,5
Pabalsts pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušam laulātajam	471	544,11	3 075,3	2 974,5
Budžeta apakšprogramma 04.02.00 Nodarbinātības speciālais budžets (speciālais budžets)				
Bezdarbnieka pabalsts	35 206	267,06	112 821,4	116 167,5
Apbedīšanas pabalsts	12	184,72	26,6	28,4
Budžeta apakšprogramma 04.03.00 Darba negadījumu speciālais budžets (speciālais budžets)				
Slimības pabalsts	363	1 179,77	5 139,1	3 932,6
Atlīdzība par darbaspēju zaudējumu	8 741	296,41	31 091,6	27 632,1
Atlīdzība par apgādnieka zaudējumu	68	282,68	230,7	220,8
Apbedīšanas pabalsts	5	745,78	44,7	33,2
Pārējie pabalsti	477	197,09	1 128,1	935,7
Budžeta apakšprogramma 04.04.00 Invaliditātes, maternitātes un slimības speciālais budžets (speciālais budžets)				
Invaliditātes pensijas	72 022	173,73	150 145,9	144 997,7
Pensijas saskaņā ar speciāliem lēmumiem	1 730	164,39	3 412,8	4 600,5

Pensijas, pabalsta veids	2017. gads (izpilde)			2016. gads (izpilde)
	Vidējais saņēmēju skaits mēnesī (personas)	Vidējais apmērs mēnesī (euro)	Kopējie izdevumi gadā (tūkst. euro)	Kopējie izdevumi gadā (tūkst. euro)
Slimības pabalsts	16 019	755,13	145 156,6	134 828,3
Maternitātes pabalsts ¹⁵	1 496	2 536,08	45 527,8	44 512,3
Paternitātes pabalsts ¹⁶	914	295,65	3 242,6	3 078,5
Apbedīšanas pabalsts	183	1 202,38	2 640,4	2 532,0
Kaitējuma atlīdzība Černobiļas AES avārijas rezultātā cietušajām personām	1 670	259,10	5 192,4	1 840,6
Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzība	1 055	94,19	1 192,5	1 204,1
Pabalsts pensijas saņēmēja nāves gadījumā pārdzīvojušam laulātajam	29	436,31	151,8	153,1
Vecāku pabalsts	23 565	349,96	98 961,1	92 627,9
Budžeta apakšprogramma 20.01.00 Valsts sociālie pabalsti (pamatbudžets)				
Kaitējuma atlīdzība Černobiļas AES avārijas rezultātā cietušajām personām	431	168,87	873,4	438,7
Bērna kopšanas pabalsts	41 650	131,97	65 958,2	65 442,1
Bērna invalīda kopšanas pabalsts	2 052	215,38	5 303,4	5 262,5
Ģimenes valsts pabalsts	319 851	20,29	77 871,7	73 448,5
Piemaksa pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu invalīdu	7 740	108,26	10 055,3	10 046,6
Bērna piedzimšanas pabalsts	1 718	420,88	8 676,9	9 240,9
Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts	18 659	106,52	23 849,6	22 655,1
Pabalstiem aizbildnim par bērna uzturēšanu	1 833	89,38	1 966,1	718,5
Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu	3 260	54,22	2 121,1	2 204,6
Atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu	466	114,86	642,3	664,9
Pabalsts invalīdam, kuram nepieciešama īpaša kopšana	15 129	221,95	40 295,0	37 852,2

¹⁵ Maternitātes pabalsts par visu pirmsdzemdību vai pēcdzemdību periodu

¹⁶ Paternitātes pabalsts par 10 dienām

Pensijas, pabalsta veids	2017. gads (izpilde)			2016. gads (izpilde)
	Vidējais saņēmēju skaits mēnesī (personas)	Vidējais apmērs mēnesī (euro)	Kopējie izdevumi gadā (tūkst. euro)	Kopējie izdevumi gadā (tūkst. euro)
Valsts sociālais pabalsts Černobiļas AES seku likvidēšanas dalībniekiem un mirušo dalībnieku ģimenēm	3 342	100,36	4 024,7	4 000,7
Pabalsts transporta izdevumu kompensēšanai invalīdiem, kuriem ir pārvietošanās grūtības	25 946	80,28	4 166,1	3 888,7
Pabalsts par asistenta izmantošanu personām ar I grupas redzes invaliditāti	2 114	74,74	1 896,1	1 852,8
Pabalsts ar celiakiju slimiem bērniem	1 207	107,96	1 563,7	1 794,1
Apbedīšanas pabalsts sociālā pabalsta saņēmēja nāves gadījumā	34	186,01	75,9	68,0
Atlīdzība par adopciju	11	1 406,47	185,7	182,1
Atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi	23	188,22	52,0	14,8
Budžeta apakšprogramma 20.02.00 Izdienas pensijas (pamatbudžets)				
Izdienas pensijas	7 870	405,84	38 327,4	33 971,6
Apbedīšanas pabalsts	5	542,57	32,6	29,9
Pārējie pabalsti	1	508,00	6,1	6,2
Budžeta apakšprogramma 20.03.00 Piemaksas pie vecuma un invaliditātes pensijām (pamatbudžets)				
Piemaksas pie vecuma pensijām	379 856	31,75	144 714,7	153 240,9
Piemaksas pie invaliditātes pensijām	38 282	12,19	5 599,3	6 510,9
Budžeta apakšprogramma 20.04.00 Bēgļa un alternatīvo statusu ieguvušo personu pabalsti (pamatbudžets)				
Pārējie pabalsti	105	215,05	158,1	-

Pielikums Nr.6 Valsts sociālie pakalpojumi

Pakalpojuma veids	Izlietotais finansējums (euro)	
	2016. gadā	2017. gadā.
Ilgstošā sociālā aprūpe līgumorganizācijās ¹⁷	4 589 407	4 879 572
Valsts ilgstošā sociālā aprūpe VSAC kopā, t.sk.,	35 371 683	36 013 421
VSAC "Latgale"	7 486 305	7 636 471
VSAC "Zemgale"	5 455 291	5 602 520
VSAC "Kurzeme"	6 253 076	6 492 199
VSAC "Vidzeme"	5 399 483	4 679 568
VSAC "Rīga"	10 760 724	11 264 494
Labklājības ministrija (infrastruktūras uzturēšana valsts sociālās aprūpes centros)	16 804	338 169
Tehnisko palīglīdzekļu (TPL) nodrošināšana kopā, t.sk.,	7 252 517	6 824 092
VSIA „Nacionālais rehabilitācijas centrs „Vaivari””	4 648 363	4 368 144
Latvijas Neredzīgo biedrība (LNS) (tehnisko palīglīdzekļu nodrošināšana)	1 045 538	1 117 393
Latvijas Nedzirdīgo savienība (LNB) tehnisko palīglīdzekļu nodrošināšana)	1 558 616	1 327 115
TPL un invaliditātes reformas info kampaņa	-	8 470
Pētījums par TPL faktisko izmaksu noteikšanu un TPL kompensācijas sistēmas noteikšanas metodikas izstrāde	-	2 970
No vardarbības cietušo bērnu sociālā rehabilitācija	1 855 585	1 983 666

¹⁷ (Samaksa tiek veikta par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācija pakalpojumu sniegšanu personām ar smagiem garīga rakstura traucējumiem konkursa rezultātā izvēlētām līgumorganizācijām un psihoneiroloģiskajām slimnīcām, kuras ilgstošās aprūpes pakalpojumus nodrošina saskaņā ar MK 22.12.2010. rīkojumu Nr.749 „Par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanu valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”, valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Slimnīca „Ģintermuiža”” un valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Strenču psihoneiroloģiskā slimnīca””)

Pakalpojuma veids	Izlietotais finansējums (euro)	
	2016. gadā	2017. gadā.
Pakalpojums kredīta procentu segšanai invalīdiem, kuri ņēmuši kredītu mājokļa pielāgošanai	139	0
Černobiļas atomelektrostacijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas avārijas rezultātā cietušo personu apliecību finansēšana	4 388	4 388
Sociālās rehabilitācijas pakalpojums no psihoaktīvajām vielām atkarīgām personām - bērniem un pieaugušiem	344 584	313 483
Sociālās rehabilitācijas pakalpojums cilvēku tirdzniecības upuriem	49 471	87 984
Pašvaldību sociālo dienestu speciālistu apmācības "Par darbu ar cilvēku tirdzniecības upuriem, ievērojot dzimuma aspektu, uz upuri vērstu pieeju un ievērojot bērnu labākās intereses"	-	1 429
Nepilngadīgu patvēruma meklētāju izmitināšanai ¹⁸	834	1 072
Psihologa konsultācijas, ģimenēm ar bērniem līdz 18 gadu vecumam, kuriem invaliditāte noteikta pirmreizēji, saskaņā ar Invaliditātes likumu	890	580
Asistenta pakalpojumi bērniem ar invaliditāti nokļūšanai uz/no mācību iestādes, dienas centra, I grupas invalīdiem ar pārvietošanās vai garīga rakstura traucējumiem un II grupas invalīdiem ar garīga rakstura traucējumiem, kuri apmeklē dienas centru, mācās vai strādā, saskaņā ar Invaliditātes likumu	12 744 204	12 667 118
LNS surdotulka pakalpojumi personām saskarsmes ar juridiskām un fiziskām personām nodrošināšanai	441 530	388 267
LNS surdotulka pakalpojumi personām profesionālās pamatizglītības, profesionālās izglītības un augstākās izglītības pakalpojumu iegūšanai	72 834	15 327
LNS sociālās rehabilitācijas pakalpojums dzirdes invalīdiem	637 694	538 220

¹⁸ Saskaņā ar Ministru kabineta 2016.gada 14.jūnija noteikumiem Nr.370 "Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus nepilngadīgu patvēruma meklētāju izmitināšanu"

Pakalpojuma veids	Izlietotais finansējums (euro)	
	2016. gadā	2017. gadā.
LNB sociālās rehabilitācijas pakalpojums redzes invalīdiem	485 377	559 057
Sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšana Dienas centros personām ar garīga rakstura traucējumiem	180 032	122 087
Grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojuma sniegšana personām ar garīga rakstura traucējumiem	147 848	170 200
Pakalpojums "Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no vardarbības cietušām pilngadīgām personām"	96 629	161 340
Sociālā darba pamatnostādnes (sociālo darbinieku motivācijas un piederības sajūtas savai profesijai paaugstināšana)	14 175	14 258
Pakalpojums "Vardarbības veicēju sociālā rehabilitācija" un pakalpojuma "Vardarbības veicēju sociālā rehabilitācija" speciālistu apmācības un supervīzijas	95 688	123 672